

OSREDNJA
KNJIZNICA
CELJE

11555

POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 3310 ŽALEC

1-2/97
leto 66

Hmeljar

JANUAR- FEBRUAR 1997, ŽALEC, S. 1 - 28

ISSN 1318 - 6138

OSREDNJA KNJIZNICA CELJE
Muzejski trg 1 a
3000 CELJE, p.p. 17

foto: Arhiv Hmezad Export Import

Hmelj na poti v svet ...

VSEBINA

SEJA EKONOMSKE KOMISIJE MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE	3
SEJA SKUPNE TRGOVSKE KOMISIJE MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE IN EVROPSKE ZVEZE HMELJNIH TRGOVCEV	4
2. IZREDNA SKUPŠČINA HZS	5
LETOS ŽE 35. SEMINAR O HMELJARSTVU	6
POROČILO O DELU HMELJNE KOMISIJE V LETU 1996	9
IZŠLA JE ODREDBA O CENI CERTIFICIRANJA HMELJA LETNIKA 1996	11
NAPOVED DOHODNINE ZA LETO 1996	12
POMEN PARCELNIH PODATKOV ZA RACIONALIZACIJO PRIDELAVE HMELJA	14
PREMENA HMELJ ZA HMELJEM KOT VČASIH	15
OBNOVA HMELJNEGA NASADA	17
PRVE IZKUŠNJE S KULTIVARJEM MAGNUM	19
NIŽJA ALI VIŠJA REZ HMELJA	21
VODILA V HMELJARSTVU	22
LESKOŠKOVI IZ MIGOJNIC	23
PROBLEM ZAPOSLOVANJA SEZONSKE DELOVNE SILE V HMELJARSTVU	24
IN ŠE NEKAJ IZ POVOJNIH LET	26

foto: M. Veronek

Vzporednice konkurentov so očitne.

Revija Hmeljar
Žalskega tabora 2, 3310 Žalec

Izdajatelj in založnik: Hmeljarsko združenje Slovenije

Glavni in odgovorni urednik: Martina Zupančič; Urednik strokovne priloge: Miljeva Kač; člani uredniškega odbora: Marjana Natek, Franc Puklavec, Marjan Drobne, Janez Luževič, dr. Lojze Četina, mag. Iztok Košir, mag. Marta Dolinar, Drago Gajšek, Vinko Drča, Irena Friškovec, Vlasta Knapič; lektor: Anka Krčmar

Tisk: HARI tisk, Dobriša vas 36, Petrovče; Frekvenca: 12 - krat letno

Revija je po mnenju št. 23/40 pristojnega organa uvrščena med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvoda po 5 % stopnji.

Naklada: 700 izvodov

SEJA EKONOMSKE KOMISIJE MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE

V Nürnbergu je bila 12. novembra 1996 redna seja ekonomske komisije Mednarodne hmeljarske zveze.

Seji so prisostvovali predstavniki ZR Nemčije, Češke republike, Velike Britanije, Francije, Poljske, ZDA, Slovaške in Slovenije. Seji je prisostvovala tudi predstavnic Komisije Evropske skupnosti ga. Micheline Wauters. Sejo je vodil predsednik komisije g. Patrice Finance.

Iz pisanih poročil in poročil prisotnih predstavnikov posameznih držav članic MHZ je razvidno sledeče:

1. Avstralija

V letu 1996 so avstralski hmeljarji na 1017 ha (aroma sorte 84 ha, alfa sorte 933 ha) pridelali 2.924 ton hmelja (2875 kg na hektar). Ocenjujejo, da bodo v letu 1997 površine nespremenjene. O prodaji letnika 1996 ni podatkov. Letnika 1997 imajo v predprodaji prodanega 2,3% normalne letine.

2. Belgija

V letu 1996 so belgijski hmeljarji na 343 ha (aroma sorte 85 ha, alfa sorte 258 ha) pridelali 700 ton hmelja (2042 kg/ha). Prodali so 41% pridelka. Neprodanega hmelja je cca 400 ton. Ocenjujejo, da bodo v letu 1997 površine ostale praktično nespremenjene (345ha). Predprodaja letnika 1997 je cca 10% normalne letine.

3. Bolgarija

V letu 1996 so na 505 ha (aroma sort 150 ha, alfa sort 355 ha) pridelali 404 tone hmelja (800kg/ha). Ocenjujejo, da bodo površine v letu 1997 ostale nespremenjene.

4. ZR Nemčija

V letu 1996 so nemški hmeljarji na 21.812 ha (aroma sort 13.683 ha, alfa sort 8.129 ha) pridelali 37.000 ton hmelja (1695 kg/ha). Prodali so že 92% pridelka. Neprodanega hmelja letnika 1996 je 3.000 ton. Dnevne cene (ponudbe kupcev): hersbrücker 1 DEM/kg, northen brewer, brewers gold, perle, target - 4 DEM/kg, magnum 6 DEM/kg. Ocenjujejo, da bodo površine v letu 1997 ostale nespremenjene. Intenzivno pa sorto hersbrücker nadomeščajo s sortama taurus in perle. Letnika 1997 imajo v predprodaji prodanega cca 63%.

5. Češka republika

V Češki republiki so v letu 1996 pridelali na 9.300 ha aromatičnih sort 10.100 ton hmelja (1086 kg/

ha). V poročilu so napisali, da so hmelja 1996 letnik prodali 80 % po ceni 9 DEM/kg, kar ni realno, saj se je v nadaljevanju ugotovilo, da so trgovci ponujali za proste količine samo 3 DEM/kg. Neprodanih količin letnika 96 je še cca 2000 ton. Ocenjujejo, da se bodo površine v letu 1997 zmanjšale za 800 ha, to je na 8.500 ha. Letnika 1997 imajo prodanega cca 55%.

6. Velika Britanija

Na 3186 ha (aroma sorte 1.764 ha, alfa sorte 1.422 ha) so v letu 1996 pridelali 5.100 ton hmelja (1.600 kg/ha). Prodali so že prek 90% pridelka. Neprodanega je cca 200 ton hmelja alfa sort. Za leto 1997 ocenjujejo, da bodo površine na približno enaki ravni (3.200 ha). Sorto target zamenjujejo z novo alfa sorto phonix. Sadijo tudi različne sorte na nizkih oporah, od katerih pričakujejo znižanje proizvodnih stroškov. Hmelja - letnika 1997 - imajo prodanega cca 70%.

7. Francija

V letu 1996 so v Franciji na 712 ha (aroma sort 635 ha, alfa sort 77 ha) pridelali 1.148 ton hmelja (1.612 kg/ha). Letino imajo praktično prodano. Ves hmelj se proda skupno. Edini prodajalec je zadruga, katere člani so vsi hmeljarji. V glavnem ga prodajo na domačem trgu. Ocenjujejo, da se bodo v letu 1997 površine malenkost povečale (20,48 ha). Naslednje letnike hmelja - do leta 2000 - imajo praktično 100% prodane.

8. ZR Jugoslavija

V letu 1996 so v ZR Jugoslaviji pridelali na 627 ha (aroma sorte 239 ha, alfa sorte 388 ha) 656 ton hmelja (1.064 kg/ha). Ocenjujejo, da bodo v letu 1997 pridelovali hmelj na enakih površinah.

9. Nova Zelandija

V Novi Zelandiji so v letu 1996 na 434 ha (aroma sorte 88 ha, alfa sorte 346 ha) pridelali 833 ton hmelja (1.920 kg/ha). Za leto 1997 ocenjujejo, da bodo površine ostale nespremenjene.

10. Poljska

V letu 1996 so na 2.500 ha (aroma sorte 2.047 ha in alfa sorte 453 ha) pridelali 3.000 ton hmelja (1.200 kg/ha). Prodali so že 50% letnika 96, neprodanega je še 1.500 ton. Za aromatične sorte so dosegli ceno 6 DEM/kg in za alfa sorte 5 DEM/kg. Ocenjujejo,

da podo površine v letu 1997 ostale nespremenjene. Letnika 1997 imajo prodanega 75% normalne letine. Enako ostale letnike do leta 2000.

11. Slovaška

V letu 1996 so na 1.000 ha pridelali 850 ton hmelja (850 kg/ha). Prodali so ga že 85 %. Za leto 1997 ocenjujejo zmanjšanje za 100 ha na 900 ha. Letnika 1997 imajo prodanega cca 70 %.

12. Španija

Na 750 ha (same alfa sorte) so pridelali 1.300 ton hmelja (1.783 kg/ha). Ocena je, da bodo površine v letu 1997 ostale nespremenjene.

13. Ukrajina

Po pisnih podatkih so v Ukrajini v letu 1996 pridelovali hmelj na 4.033 ha (aroma sorte 3.633 ha in alfa 400 ha). Pridelali so ga 1.500 ton (372 kg/ha). Ocenjuje se, da letnika 96 ni prodanega nič in da obstajajo še zaloge letnika 1995. Ocenjujejo, da bodo površine v letu 1997 ostale nespremenjene.

14. ZDA

V letu 1996 so pridelovali hmelj na 17.859 ha (6.287 ha aromatičnih in 11.572 alfa sort). Pridelali so ga 34.382 ton (1.925 kg/ha) in ga do časa poročanja prodali 97%. Neprodanega je še okoli 900 ton. V poročilu so navedli, da bodo v letu 1997 ostale površine nespremenjene. Na sami seji pa so predstavniki poročali, da bodo verjetno hmeljski trgovci posadili novih 500 ha s super alfa sortami.

15. Slovenija

Za Slovenijo smo poročali, da smo v letu 1996 na 2.364 ha (aroma sorte 2263, alfa na 101 ha) pridelali 3.546 ton hmelja (1.500 kg/ha). Do časa poročanja

smo ga prodali 92%. Letnika 1997 je v predprodaji prodanega 55 - 60%.

Splošne ugotovitve

1. Površine hmeljišč so se pri članicah MHZ v letu 1996 v primerjavi z letom 1995 zmanjšale za 1.778 ha, to je na 66 442 ha. Po ocenah se bodo v letu 1997 zmanjšale za nadaljnjih 850 ha.

2. Kljub zmanjšanju površin pa je bil pridelek hmelja za 0,8% večji od leta 1995 in je znašal 103.446 ton.

3. Ocenjuje se, da je v okviru članic MHZ v času poročanja neprodanega hmelja cca 8000 ton hmelja.

4. Poleg večjega pridelka je v povprečju letnik 1996 imel večjo alfo kot letnik 95.

5. Zaradi zadnjih dveh dobrih letin in visokih alf se ocenjuje, da je zalog hmelja pri pivovarnah, trgovcih in proizvajalcih za enoletno potrebo.

6. Takšno stanje bo gotovo vplivalo na nižje cene v naslednjih letnikih.

7. V svetovnem merilu bi bilo nujno potrebno zmanjšati površine, sicer bo prišlo do katastrofe.

V nadaljevanju se je tekla razprava o pripravah in vsebini skupne seje s predstavniki Evropske zveze hmeljskih trgovcev, ki je bila sklicana za popoldne. Razpravljali smo o problematiki varstva hmeljišč. Predstavniki ZDA in ZR Nemčije so poročali o dosedanjih aktivnostih na področju mednarodne harmonizacije uporabe zaščitnih sredstev. Po tem vprašanju so imeli predstavniki nemških hmeljarjev sestanek v januarju 1996. Ponovni sestanek bo v januarju 1997. O rezultatih bodo poročali.

Jože Brežnik, dipl. ing. agr.

SEJA SKUPNE TRGOVSKE KOMISIJE MEDNARODNE HMELJARSKE ZVEZE IN EVROPSKE ZVEZE HMELJNIH TRGOVCEV

Sestanek skupne trgovske komisije je bil 12.11. 1996 popoldne v Nürnbergu. Udeležili smo se ga predstavniki držav članic Mednarodne hmeljarske zveze in predstavniki Evropske zveze hmeljskih trgovcev.

Po pozdravu in uvodnih besedah predsednika g. E.O. Krakenbergerja, je bil na seji sprejet statut skupne trgovske komisije Mednarodne hmeljarske zveze in Evropske zveze hmeljnih trgovcev kot osnova za bodoče skupno delo.

V statutu je določeno, da je skupna trgovska komisija

skupni odbor Mednarodne hmeljarske zveze in Evropske zveze hmeljnih trgovcev, osnovan zato, da bi reševal pogoste probleme v svetovni pivovarski industriji in izboljšal komuniciranje med proizvajalci, trgovci in pivovarji.

V nadaljevanju statuta so navedeni cilji komisije, sestav in predsedstvo, časi sestankov, dokončnost poročil in sestav sekretariata.

Ponovno je bilo poudarjeno, da je bila letina 1996 dobra in da so zlasti alfa vrednosti višje kot v letniku 1995. Ocenjuje se, da je pridelek alfe višji celo za

20% v primerjavi z letom 1995. Ob velikih neprodanih količinah hmelja, bodo velike težave. Nujno bi bilo zmanjšati površine za 10%, da bi se izognili še večji svetovni hiperprodukciji hmelja, da bi se izravnala ponudba in povpraševanje. Tudi nemški hmeljski trgovci, ki imajo lastne farme, bi morali tako ravnati. Kot rezultat prve seje skupne trgovske komisije je bilo sprejeto naslednje priporočilo:

Skupni trgovski komisiji mednarodne hmeljarske zveze in Evropske zveze hmeljnih trgovcev priporočata vsem proizvajalcem in hmeljnim podjetjem:

Pri preusmeritvi sort na nove hmeljne sorte z višjo alfo je potrebno upoštevati zadostno zmanjšanje hmeljnih površin, da se zmanjša hiperprodukcija hmelja.

Predsednik g. Krachenberger je poročal, da se za analiziranje hmelja uporabljajo različne metode analize in se zato rezultati razlikujejo. Želja je, da bi se v pivovarniški industriji dogovorili za enotno metodo.

Predlagano je tudi bilo, da se skupna trgovska komisija sestaja v času sejma na Brauu v Nürnbergu oziroma Interbrau v Münchnu in da bo naslednja seja 7. marca v Parizu.

Jože Brežnik

2. IZREDNA SKUPŠČINA HZS

UO HZS je v letu 1996 večkrat razpravljal o kritični situaciji v slovenskem hmeljarstvu, zlasti na področju prodaje hmelja. Ugotavljal je, da se zadnja leta skupna prodaja hmelja prek HEI zmanjšuje, da posamezni proizvajalci pripeljejo v HEI hmelj slabše kvalitete, boljšega pa prodajo drugim kupcem. Zaradi nezanesljivosti, ali bo HEI dobil hmelj, ni dovolj prodanega v predprodaji. Tuji kupci želijo razbiti skupno prodajo in kupovati hmelj prek svojih posrednikov (primer Češke). Ob preveliki proizvodnji hmelja v svetovnem merilu to vodi v situacijo, ko bo prodan le boljši hmelj, slabši pa bo ostal neprodan itd.

Na osnovi teh dejstev je UO na 9. seji sklenil, da se skliče izredna skupščina HZS, za katero naj posebna komisija pripravi predlog nadaljnje perspektivne prodaje hmelja prek komisionarja - oziroma hmeljarskih trgovcev. Komisija je pripravila variantna predloga.

Po prvi varianti ostane HEI še naprej komisionar. Proizvajalec, ki se odloči za to prodajo, mora ves hmelj prodati prek HEI, ukinejo se viški. Razmerja se dogovorijo.

Po drugi varianti postane HEI trgovec. Proizvajalci naredijo čvrste pogodbe za znane letne količine, sorte hmelja in cene po lastni izbiri z enim ali več trgovci. HZS pa bi postalo združenje vseh slovenskih hmeljarjev.

2. izredna seja skupščine Hmeljarskega združenja Slovenije je bila 12.12. 1996 v dvorani Hmezad Petrovče.

Po uvodnih formalnostih in ugotovitvi sklepčnosti je stekla razprava o na skupščini podanih predlogih bodoče prodaje hmelja, ki sta jih dodatno obrazložila g. Rudi Janežič in g. Andrej Natek, ki je

še posebno poudaril, da HEI ostaja komisionar z dosedanjo maržo in da bo sklepal pogodbe - anekse za leto 1997 in dalje samo s proizvajalci, ki bodo sklenili pogodbe za vse količine hmelja.

Po občirni razpravi, v kateri so bile prikazane dobre in slabe strani sedanje skupne prodaje in podpore taki prodaji, izražene različne kritike in negiranje kritik, potreba o spremembi pogodbe o ustanovitvi Gospodarskega interesnega združenja, potreba po okrepitvi komercialne funkcije HEI, postavljeno vprašanje, kdo zastopa hmeljarje do države itd., je skupščina sprejela naslednje sklepe:

1. Pooblasti se Upravni odbor, da:

a. v razširjenem sestavu, vključujoč strokovnjake s področja trgovine in pogodbenega prava, izdela do njene naslednje seje programsko usmeritev HZS in trgovine s hmeljem;

b. vključi v obstoječo združenje vse hmeljarje, trgovce in pivovarne.

2. Hmezad Export import mora dati za pogodbene količine hmelja cene za kg in določiti roke plačil. Hkrati se pošlje vsem trgovcem naj pošljejo svoje ponudbe prodaje.

3. Za nastop do države se potrди kar upravni odbor, ki se ustrezno razširi s hmeljarji glede na vrsto problematike, ki se konkretno obravnava.

V nadaljevanju je skupščina sprejela sklep, da se za revizorja za nadzor finančnega poslovanja in vodenja poslovnih knjig GIZ za leto 1996 imenuje firma Plus revizija, d.o.o.. Skupščina je obravnavala ob koncu tudi nekatere spremembe v članstvu.

Jože Brežnik dipl. ing. agr.

LETOS ŽE 35. SEMINAR O HMELJARSTVU

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec vabi vse hmeljarje na 35. seminar o hmeljarstvu, ki bo v Rogaški Slatini 13. in 14. februarja 1997, v Kristalni dvorani Zdraviliškega doma.

Tradicija organiziranja zimskega izobraževanja hmeljarjev se nadaljuje tudi letos, ko bo Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu v sodelovanju s Kmetijsko svetovalno službo organiziral že 35. seminar o hmeljarstvu.

Teme za seminar smo pripravili raziskovalci z inštituta, hmeljarski tehnologi s posestev, raziskovalci Biotehniške fakultete v Ljubljani, specialistična kmetijska svetovalna služba in Hmeljna komisija Slovenije.

V uvodnem delu bomo prvi dan obravnavali stanje hmeljarstva v svetu in pri nas, analizirali vpliv sortne sestave na ekonomsko uspešnost pridelave ter osvetlili nekaj pomembnih mest ohranjanja kvalitete obranega hmelja v dodelavi in v predelavi. Strokovnjak s hmeljarskega posestva bo iz lastnih izkušenj predstavil sodoben način pakiranja hmelja v stisnjene kocke, ki je tudi v Evropi nov in pomembno prispeva k ekonomičnemu skladiščenju in transportu ter ohranjanju kvalitete hmelja.

V popoldanskemu delu bomo predstavili delo na področju žlahtnjenja savinjskega goldinga kot naše tradicionalne sorte in žlahtnjenje ter uvajanje drugih sort. Predstojnica oddelka za genetiko in žlahtnjenje z Biotehniške fakultete bo predstavila sodobne metode genske tehnologije kot orodje za ugotavljanje sortne pristnosti hmelja. Sledili bodo še strokovni napotki za pridelovanje zdravih sadik, ki jih pridobivamo iz matičnih brezvirusnih nasadov hmelja, in predstavitev razmnoževanja brezvirusnih sadik hmelja. Skupna večerja po zaključku uradnega dela bo gotovo pripomogla k bogatenju in izmenjavi izkušenj hmeljarjev iz vse Slovenije.

V uvodnem delu drugega dne vas bomo seznanili s programom dela in raziskav na inštitutu in vas spomnili na dvajseto obletnico dela vrta zdravilnih rastlin. Prikazali bomo uporabne statistične modele za napoved datumov nastopov nekaterih razvojnih faz pri hmelju glede na meteorološke pogoje, ki lahko močno vplivajo na pridelek hmelja.

Kot novo tehnologijo, ki jo uvajamo v slovensko hmeljarstvo, bomo predstavili podzemno kapljično namakanje, ki bolj racionalno koristi omejene

vodne vire, hkrati pa omogoča, da z manjšo količino gnojil dosežemo enake pridelke.

V sklopu varstva hmelja bo podrobneje predstavljena strategija zatiranja primarne okužbe hmelja s hmeljevo peronosporo in računalniško podprta uporaba modelov za napovedovanje sekundarne okužbe s hmeljevo peronosporo kot načina zmanjševanja uporabe kemičnih sredstev. Sledili bodo še napotki za varstvo hmelja pred škodljivci in rezultati preizkušanja novih pripravkov za zdravstveno varstvo hmelja.

Če vas teme zanimajo, vas vabimo, da se nam pridružite. Prosimo, da se za seminar prijavite do vključno 10. februarja 1997 na naslov: IHP Žalec, Cesta Žalskega tabora 2, 3310 Žalec.

Kotizacija za udeležence znaša 5.000 sit na osebo, plačate pa jo lahko na št. žiro računa 50750-603-36152 Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec z oznako "seminar" in navedbo imena udeleženca. Kotizacija poleg pisnih materialov vključuje tudi prigrizke, osvežilno pijačo in večerjo. Potrdilo o plačani kotizaciji morate prinesiti s seboj ali pa soudeležbo plačate ob registraciji pred pričetkom seminarja v Rogaški Slatini. Registracija udeležencev seminarja bo v četrtek, 13. februarja, in v petek, 14. februarja 1997, od 7³⁰. ure naprej pred Kristalno dvorano.

Udeleženci seminarja lahko prenočujejo v hotelih Zdravilišča Rogaška. Cena nočitve z zajtrkom v hotelu Sava (A kat.) je za enoposteljno sobo 5.200 sit, za ležišče v dvoposteljni sobi pa 4.400 sit. V hotelih B kategorije so cene še nižje (4.300 sit/3.600 sit). Rezervacijo hotela opravite sami do 10. februarja po telefonu (063) 811-64-24 ali po telefaksu (063) 811-64-27.

Vabimo vas, da se nam pridružite, da v razgovoru v uradnem delu in tudi na družabnem večeru povprašate strokovnjake o posebnih problemih ter poveste svoje mnenje in izkušnje.

Za Organizacijski odbor: Vlasta Knapič

PROGRAM SEMINARJA

četrtek, 13. februar 1997

SKLOP: HMELJARSTVO V SVETU IN PRI NAS; KAKOVOST, DODELAVA, PREDELAVA

SKLOP VODIJO: I. KOŠIR, I. FRIŠKOVEC, D. VRHOVNIK

8.45 **Otvoritev seminarja**

9.00 **Četina, A.:** Kako preživeti ostro konkurenco na svetovnem hmeljnem trgu

9.30 **Pavlovič, M.:** Pregled usmeritve sorte sestave hmeljišč na mednarodni ravni

9.50 **Košir, I.:** Ohranitev kakovosti v prvi predelovalni stopnji

10.10 **Virant, M., I. Jošt:** Vpliv primesi na pivovarsko vrednost hmelja

10.30 **Odmor**

11.00 **Gajšek, H.:** Ravnanje celovite kakovosti

11.20 **Zupanec, J., M. Virant:** Proučevanje uporabne vrednosti briketov tipa 45 iz hmeljnih kultivarjev bobek in aurora

11.40 **Vaukan T., D. Vrhovnik:** V Radljah že nov način pakiranja

12.00 **Friškovec, I., M. Drobne:** Pregled pridelave hmelja v Sloveniji v letih 1992 do 1996

12.20 **Razprava**

13.00 **Kosilo**

SKLOP: ŽLAHTNENJE, PRIDELAVA SADIK

SKLOP VODIJO: J. ŠUŠTAR - VOZLIČ, N. FERANT, J. LUŽEVIČ

15.00 **Kralj, D., J. Šuštar-Vozlič, N. Ferant:** Pomen žlahtnjenja savinjskega goldinga za pridelovanje hmelja v Sloveniji

15.20 **Šuštar-Vozlič, J., N. Ferant:** Žlahtnjenje hmelja in introdukcija

15.40 **Javornik, B.:** Uporaba molekularnih markerjev pri hmelju

16.00 **Zmrzlak, M.:** Razmnoževanje brezvirusnih sadik hmelja

16.20 **Dolinar, M.:** Pridelovanje zdravih sadik hmelja z B certifikatom

16.40 **Odmor**

17.10 **Razprava**

19.00 **Skupna večerja**

petek, 14. februar 1997

SKLOP: ZDRAVILNE RASTLINE, NOVE TEHNOLOGIJE, VARSTVO RASTLIN

SKLOP VODIJO: M. ŽOLNIR, J. RODE, D. GAJŠEK

9.00 **Košir I, J. Šuštar-Vozlič:** O delu Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec

9.20 **Rode, J.:** Dvajset let dela vrta zdravilnih in aromatičnih rastlin

9.50 **Košir:** Hmelj kot pomirjevalo in uspavalo

10.10 **Zmrzlak, M.:** Modeliranje fenoloških faz hmelja

10.30 **Knapič, M.:** Podzemno kapljično namakanje v hmeljiščih

10.50 **Odmor**

11.30 **Dolinar, M.:** Primarna okužba hmelja s hmeljevo peronosporo (*Pseudoperono-spora humuli*) in njeno preprečevanje

11.50 **Žolnir, M.:** Rezultati preizkušanj novejših fitofarmaceutskih pripravkov v letu 1996

12.10 **Predstavitve sponzorjev**

12.30 **Razprava in zaključek seminarja**

POSTERI

1 **Ferant, N.:** Kakovostna sadika pogoj za kakovosten pridelek

2 **Ferant, N.:** Introdukcija tujih kultivarjev hmelja

3 **Knapič, V.:** Računalniško podprta prognoza hmeljeve peronospore

4 **Majer, D.:** Nekaj predlogov za pridelovanje hmelja z boljšo kakovostjo

5 **Zmrzlak, M.:** Dinamika parametrov dozorevanja hmelja v letu 1996

6 **Kač, M., A. Šeliga-Reberčnik, I. Košir:** Določitev vsebnosti nitrata v hmeljnih storžkih - primerjava spektrofotometrične in dveh HPLC metod

7 **Friškovec, I.:** Rast hmelja v letu 1996

Sporočamo vam žalostno vest, da nas je zapustila

gospa Miljeva KAČ, dipl.ing.agr

vsem hmeljarjem znana strokovnjakinja, mentorica, kolegica in urednica Hmeljarja.

Njene nasvete, znanje in prizadevnost, bomo vsi zelo pogrešali !

HMELJNA KOMISIJA

(v letu 1996)

strokovni organ Ministrstva za kmet., gozd., in prehr.
(odločba MKGP, nšt. 321-04-20/92, od 11.12.1992)

PRESEDNIK: Janez Luževič, dipl.ing.agr.

PODPRESEDNIK: mag. Milan Žolnir

ostali člani:

Jože Brežnik, dipl.ing.agr.

Damjan Finžgar, dipl.ing.agr.

Martina Zupančič, dipl.ing.agr.

dr. Janez Zupanec

TAJNIK: Marijan Drobne, dipl.ing.agr.

NALOGE:	OPRAVLJA:	ORGAN ZA POMOČ HK
evidentira pridelavo hmelja	tajnik	
nadzira pridelavo hmelja	tajnik, organ	(na seji HK dogovorjeni strokovnjaki - hmeljarji)
določa tipske vzorce hmelja za prevzem po kakovosti	odbor	ODBOR ZA DOLOČITEV VZORCEV ZA PREVZEM HMELJA (imenovani vsako leto, na seji HK, 20.6.1996): predsednik mag. Milan Žolnir (IHP) člani: mag. Iztok Košir (IHP), Andrej Natek, dipl.oec. (H E-I), Jože Čas (UNI HOP), Jože Irmančnik, ing.kmet. (KZ Petrovče), Edi Omladič, dipl.oec. (H-KZ), Franc Šilah, ing.kmet. (KK-Ptuj), Marjan Ribič, dipl.ing. agr. (kmet), tajnik Hmeljne komisije: Marijan Drobne, dipl.ing.agr.
vizuelno ocenjuje kakovost hmelja	ocenjevalec	(pooblašteni na seji HK) Jože Ocvirk (seja HK, 11.9.1992), Bruno Rednak (seja HK, 11.9.1992), Silvo Podbregar (seja HK, 11.9.1992), Vinko Razdevšek (seja HK, 11.9.1992), Franci Satler, dipl.ing.agr. (seja HK, 3.9.1993) Davorin Verhovnik, dipl.ing.agr. (seja HK, 3.9.1993)
uradno tehta hmelj, namenjen za promet	tajnik ali pod njegovim nadzorom evidentičar pri avtomatski tehtnici v certificirnici	
oznamkuje hmelj	pod nadzorstvom tajnika, oznamkovelec v certificirnici	
izdaja kontrolna potrdila	tajnik	
daje strokovna mnenja v primeru sporov med pridelovalci in odkupovalci	odbor	ODBOR ZA PRITOŽBE (imenovani vsako leto, seja HK, 20.6.1996) Janez Luževič, predsednik, dipl.ing.agr. člana: mag. Marta Dolinar in Irena Friškovec, dipl.ing.agr.
daje soglasje za uporabo prostorov in opreme za skladiščenje in certificiranje	trije člani HK	

POROČILO o delu hmeljne komisije v letu 1996

OPRAVLJENO DELO HMELJNE KOMISIJE

Delo hmeljne komisije zajema:

- delo imenovanih članov na sejah komisije (v hmeljni komisiji),
- delo imenovanih članov in kooptiranih strokovnjakov za določena področja hmeljarstva v odborih ter posamezno
- delo tajnika hmeljne komisije.

Vsi člani v hmeljni komisiji, odboru za vzorčenje in odboru za pritožbe, razen tajnika, delajo ljubiteljsko, brezplačno.

Delo v hmeljni komisiji in odborih

V letu 1996 je bilo pet sej hmeljne komisije. Na seje so bili vabljeni poleg članov še predstavnica Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, ob obravnavi zahtevnejših vprašanj pa še strokovnjaki ustreznih področij. Vse seje so bile sklepčne, kljub težavam pri udeležbi dveh članov.

Hmeljna komisija je na sejah obravnavala:

- delo hmeljne komisije v letu 1996;
- pridelavo hmelja v letu 1995, problematiko prometa s slovenskim hmeljem, kakovost oddanega pridelka, usmeritev in ukrepe v letu 1996 za izboljšanje kakovosti;
- plan pridelave hmelja v letu 1996, finančno realizacijo poslovanja hmeljne komisije za čas od 1.9.1995 do 31.8.1996 in finančni plan za obdobje od 1.9.1996 do 31.8.1997 s predlogom cene certificiranja hmelja letnika 1996;
- uničevanje divjega hmelja v tekočem letu, organizacijo in financiranje;
- vzorčenje hmelja letnika 1996, razpored vzorčenja, organizacijo in financiranje;
- imenovanje članov odbora za vzorčenje, odbora za pritožbe, novih ocenjevalcev ter izdelavo predloga novih članov hmeljne komisije za Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano;
- status hmeljne komisije in predpise za delo, s tem v zvezi pa aktivnosti, potrebne za uskladitev dela s predpisi oziroma predpisov z novimi razmerami;
- obveščanje pridelovalcev, trgovcev, strokovnih služb, upravnih organov in drugih za hmeljarstvo pomembnih dejavnikov o hmeljski pridelavi, stališčih in sklepih hmeljne komisije, o dolžnostih,

ki izvirajo iz posameznih predpisov in načine obveščanja;

- metode identifikacije hmeljnih kultivarjev;
- informacijo o inšpekciji dela hmeljne komisije in razgovoru s celjskimi kriminalisti v zvezi s Šviglovim napadom na hmeljno komisijo;
- neplačevanje certificiranja nekaterih naročnikov;
- sprejemala je usmeritve, stališča in sklepe, kot napotke za nadaljne delo.

Odbor za vzorčenje je opravil vzorčenje hmelja 13.9.1996 v Žalcu, na katerega so bili vabljeni tudi predstavniki Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, strokovnjaki Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo, predstavnika Združenja hmeljarjev Slovenije, hmeljni starešina, področna kmetijska inšpektorja in prevzemalci hmelja.

Po obrazložitvi pogojev pridelave v letu 1996 in kakovosti pridelka po vsebnosti alfa kislin in primesi, kar so opravili strokovnjaki Inštituta, je bilo pregledanih 199 vzorcev hmelja, pobranih iz vseh krajev pridelave v Sloveniji, sorazmerno obsegu pridelave. Vzorci so bili razporejeni v tri kakovostne razrede, iz katerih so bili izdelani tipski vzorci I., II. in III. kakovostnega razreda za sorte savinjski golding, auroro in bobek.

Odbor za pritožbe v času priglaševanja hmelja ni dobil nobenega predloga za obravnavo.

Ocenjevanje kakovosti hmelja

Ocenjevalci so pregledali in razvrstili po kakovosti hmelj letnika 1995 priglašen med 3.1. in 28.2.1996, hmelj letnika 1996 pa med 22.8. in 24.12.1996. na certificirnih mestih:

- Hmezad Export-Import v Žalcu,
- Unihop v Radljah ob Dravi,
- Jošt hop v Gotovljah pri Žalcu
- Kmetijstvo Žalec v Šempetru.

Kakovost priglašene hmelja po vsebnosti alfa kislin, primesi in vlage so ugotavljali v laboratorijih Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo in Hmezad Export-Importa v Žalcu.

Delo tajnika Hmeljne komisije

Tajnik Hmeljne komisije je opravljal upravne posle, vodil evidenco pridelave hmelja, certificiranje,

ogleda pridelave hmelja in prisostvoval na seminarju, posvetih in drugih strokovnih sestankih hmeljarjev.

Administrativna dela:

- priprava in izdelava gradiv za seje hmeljne komisije, njenih odborov in drugih sestankov v zvezi s poslovanjem hmeljne komisije, izdelava in odpreme zapisnikov in odpravkov sklepov;
- izdelava in odprema obvestil o prijavljanju pridelave hmelja, uničevanju divjega in podivjanega hmelja, opomnika za hmeljarje pred pravilom pridelka in druga obvestila hmeljarjem in državnim upravnim organom
- priprava podatkov iz evidence pridelave hmelja za posamezne uporabnike izven hmeljne komisije: Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo, Združenje hmeljarjev Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, sodišče,...
- izdelava letnega poročila o delu hmeljne komisije, poročila o pridelavi hmelja letnika 1995, poročila o obsegu planirane pridelave letnika 1996 in o certificiranju letnika 1995,
- organizacija akcije in kontrole uničevanja divjega in podivjanega hmelja,
- vzorčenje: izdelava seznama pridelovalcev za vzorčenje, organizacija pobiranja in pobiranje vzorcev, priprava materiala ter organizacija dela odbora za vzorčenje,
- razgovori s strokovnimi delavci s področja računalništva, hmeljarstva, uprave in prava o računalniški obdelavi podatkov, hmeljni pridelavi in podatkih pridelave, o statusnih vprašanjih hmeljne komisije, o predpisih in tolmačenju le-teh, o plačevanju certificiranja, s kmetijskim inšpektorjem o kršitvah pravilnika o kakovosti hmelja in odloka o uničevanju divjega hmelja, s pridelovalci hmelja večinoma o reklamacijah ugotovljene kakovosti hmelja ter novoletni obiski,
- priprava osnov za prispevke, objavljene v Hmeljarju, in udeležba na sejah uredniškega odbora,
- urejanje dokumentacije, pošta in arhiviranje.

Evidenca pridelave hmelja

- vnos in obdelava podatkov o pridelku hmelja letnika 1995,
- priprava in odprema prijavnic pridelave hmelja v letu 1996,
- vnos in obdelava podatkov o obsegu pridelave hmelja v letu 1996 iz prejetih prijav pridelave hmelja,

- dopolnitev računalniškega programa evidence pridelave hmelja.

Certificiranje

Certificiranje je potekalo v Hmezad Export-Import v Žalcu, pri Jošt hop v Gotovljah, v Kmetijstvu Žalec v Šempetru in pri Unihop v Radljah ob Dravi, povsod pa je bilo opravljeno naslednje:

- priprava materiala, organizacija dela in evidenc,
- kontrola vizualnega ocenjevanja, oznamkovanja in tehtanja,
- ugotavljanje porekla, kakovosti in tehtanje
- izdajanje kontrolnih potrdil in potrjevanje ekvivalentnih spričeval.

Ogledi

V tem letu so bili izvedeni večinoma skupaj z drugimi strokovnjaki s področja hmeljarstva ogledi pridelave v času vegetacije, v času obiranja, sušenja in skladiščenja hmelja v skladiščih.

Strokovni sestanki

- priprave gradiv in podajanje vsebin iz evidenc hmeljne pridelave in ugotovitev med ogledi.

Marijan Drobne, dipl.ing.agr.

OGLASI

Prodám peč za sušenje hmelja za
sušilnico 6-9 m²
Pečovnik Peter, Prekopa 18,
3305 Vransko

Ugodno prodamo obiralni stroj Wolf
220

Strojna skupnost Orla vas
Infor. na tel.: 701 - 575

Prodám obiralni stroj Allays za rezervne
dele
tel.: 722 - 073

Izšla je odredba o ceni certificiranja hmelja letnika 1996.

Na podlagi 20. člena pravilnika o kakovosti hmelja (Uradni list RS, številka 53/93) ter v zvezi s 16. členom zakona o standardizaciji (Uradni list RS, številka 67/94, 25/95-odl. US RS in 29/95) izdaja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

O D R E D B O

o ceniku za certificiranje hmelja in hmeljnih proizvodov iz hmelja letnika 1996

1. člen

Cena certificiranja hmelja in hmeljnih proizvodov za ves pridelek hmelja letnika 1996 znaša 2 tolarja za kilogram hmelja.

Naročnik certificiranja mora Hmeljni komisiji pri Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec poravnati stroške certificiranja pred izdajo kontrolnega potrdila in oznamovanja hmelja.

2. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka 321-04-18/96

Ljubljana, dne 20. decembra 1996.

Minister za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano
dr. Jože Osterc l. r.

ZA UČINKOVITO ZAŠČITO VAŠEGA HMELJA

Cuprablau®-Z

0,25 - 0,35% konc.

proti peronospori na hmelju

Pepelin®

(80% žveplo) 0,2 - 0,3% konc.

proti pepelasti plesni na hmelju

Humovit®V

pripravljen substrat za sajenje
hmeljnih sadik

CINKARNA

063 33 112
Agroprogram

ZANESLJIVO PREBERITE !!

Od 1.1. 1997 ni več
9 % stimulacije
po kg izvoženega hmelja.

Zanimivo !

To pomeni, da je nemška država pri tej ukinitvi del sredstev izgubila, nemški trgovci pridobili, naša država tudi dobila, proizvajalci-hmeljarji pa seve tudi izgubili.

POPRAVEK

V številki Hmeljarja 11-12/96 je v reklami "Motvoz Grosuplje" pravilno: tip vrvice 1200 (ne 2000).
Za napako se opravičujemo !

NAPOVED DOHODNINE ZA LETO 1996

Čez slaba dva meseca bo zopet potrebno vložiti napoved dohodnine za preteklo leto. Še posebno zadnji dnevi minevajo v mrzličnem iskanju podatkov, obrazcev in računov. Zato je bolje, da se tega opravila lotimo čim prej.

Časopisi so pred dnevi že objavili poziv k vložitvi napovedi dohodnine za leto 1996. **Skrajni rok za vložitev je do 31. marca 1997.** Držite se tega predpisanega roka, kajti nekatere zamudnike je lani neupoštevanje roka kar precej stalo.

Država omogoča poenostavitev postopka in zmanjšanje stroškov, zato osebam z nižjimi prejemki ni potrebno vložiti napovedi dohodnine. Dobro je vedeti, komu je ni potrebno vložiti. To so:

- Upokojenci, ki jim je bila pokojnina **edini** vir dohodkov, in med letom niso plačevali akontacije dohodnine.

Če pa so imeli upokojenci še kak drug obdavčljivi dohodek (npr. katastrski dohodek ali pa dividendo na osnovi vložene lastninskega certifikata), potem morajo vložiti napoved.

- Zavezanci za dohodnino, katerih osnova za dohodnino ne presega 11% poprečne letne (bruto) plače zaposlenih v RS v preteklem letu.

V to skupino se lahko uvrstijo tudi tisti upokojenci, ki ne pridejo v poštev v prvi skupini (npr. imajo tudi KD ali dividendo), vendar imajo nizko osnovo za dohodnino. Znesek povprečne letne plače sedaj še ni znan, vendar bo v kratkem objavljen. Predvideva se, da bo poprečna letna plača znašala okoli 1.500.000 SIT. Glede na to bi znašalo 11% poprečne letne plače okoli 165.000 SIT.

- Učenci in študenti, katerih edini vir dohodnine so prejemki iz naslova plačila za začasno ali občasno opravljeno delo prek študentskih ali mladinskih organizacij, ki posredujejo delo na podlagi pogodbe o koncesiji in katerih osnova za dohodnino ne presega 51% poprečne letne (bruto) plače zaposlenih v RS v preteklem letu. *To bi bilo približno 765.000 SIT.*

Čeprav zadnjima dvema skupinama zavezanecv po zakonu ni potrebno vlagati vloge, se včasih izplača tudi njim vložiti napoved dohodnine. To pa je smiselno le v primeru, če so med letom vplačali akontacijo dohodnine. Če izračun dohodnine

pokaže, da bi dobili del te akontacije povrnjen, se torej izplača vložiti napoved.

Osnovo za dohodnino si izračunamo tako, da od skupnega bruto prejemka odštejemo prispevke za socialno varnost.

Od bruto plače se odšteje prispevke za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje ter prispevek za zaposlovanje.

Kmetije od katastrskega dohodka (zmanjšanega za priznane oprostitve in olajšave) odštejejo le prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje. Leta prispevek se namreč obračuna od osnove katastrskega dohodka. Prispevek za pokojninsko zavarovanje pa si lahko obračunajo kot olajšavo, kar bo razloženo v nadaljevanju.

Pri upokojencih je osnova zneska bruto pokojnina.

Osnova za dohodnino se vsem vlagateljem zmanjša za **11 % poprečne plače v Sloveniji v preteklem letu.** Predvideva se, da bo to znašalo 165.000 SIT. Ta olajšava je torej enaka za vse; ne glede na višino dohodkov.

Vsak pa si lahko še dodatno zniža osnovo za dohodnino za **3% svoje osnove za dohodnino** na podlagi računov za nakup določenih stvari, ki so v interesu države.

Čeprav na pogled ta delež olajšave ni posebno visok, nam izračun pokaže, da si lahko kar občutno znižamo plačilo davka. Torej se izplača upoštevati to možnost in jo izkoristiti v polni meri.

Zneske računov vpišemo na tretji strani vloge za napoved dohodnine. Poglejmo si, za katere nakupe lahko uveljavljamo to olajšavo:

Nakup obveznic Republike Slovenije, katerih vračilni rok je daljši od 12 mesecev (zmanjšanje se za vsak vrednostni papir prizna le enkrat).

Sredstva, porabljena za nakup ali gradnjo stanovanjske hiše ali stanovanja za **rešitev** stanovanjskega problema zavezanca, za vzdrževanje teh objektov in odpravo arhitekturnih in komunikacijskih ovir za invalida v teh objektih. (*nakup ali gradnja kleti, drvarnice, garaže, balkonov, teras, lož; računi za pleskarje, zidarje, vodovodarje, elektrikarje oz. računi za material - barve.; lokacijsko ali gradbeno dovoljenje, dokazilo o nakupu zemljišča, o plačilu prispevka za spremembo namembnosti kmet.*

zemljišča; nakup in vzdrževanje peči, radiatorjev, bojlerjev, umivalnikov, pip itd.)

Sredstva, ki jih lastnik naravne znamenitosti ali kulturnega spomenika vloži v njegovo vzdrževanje (potrebno je soglasje strokovne organizacije za varstvo naravne in kulturne dediščine).

Prispevki in premije, namenjeni za povečanje socialne varnosti zavezanca na področjih pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zdravstvenega zavarovanja in zaposlovanja (*npr. obvezno pokojninsko zavarovanje za kmete, prostovoljno zdravstveno zavarovanje*), nakup zdravil, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov (*npr. očala ali pa zdravilni čaji, ki jih kupimo v lekarni*).

Sredstva za nakup učbenikov (za zavezanca) in druge strokovne literature (*knjige, atlasi, enciklopedije,...*), ter programske opreme (*sem sodijo tudi plošče in zgoščenke umetniške vrednosti*).

Plačani zneski za šolnine za zavezanca (*npr. glasbeno, jezikovno, strokovno, podiplomsko izobraževanje, šoferski izpit itd.*).

Plačani prostovoljni denarni prispevki in vrednost daril v naravi za humanitarne, kulturne, izobraževalne, znanstvene, športne in religiozne namene, kadar so izplačani osebam, ki so v skladu s posebnimi predpisi organizirane za opravljanje takšnih dejavnosti.

Zneski sredstev, ki jih zavezanec v skladu s pogodbo nameni za izgradnjo ali obnovo objektov komunalne infrastrukture, ki se gradijo na podlagi veljavnih upravnih dovoljenj.

Plačane članarine političnim strankam in sindikatom.

Zneski sredstev, vloženih v obnovo denacionaliziranega premoženja.

Znesek vplačil v denarju za delnice in za vložke gospodarskih družb ter delež zadrug (*vplačila v letu 1996*).

Sredstva, vložena v nakup proizvodov, ki zmanjšujejo porabo pitne vode, električne energije in so tudi po drugih kriterijih prijaznejši do okolja. *Za te stroje oz. aparate mora proizvajalec izdati ustrezno potrdilo. Za sedaj mednje uvrščajo deset izdelkov Gorenja ter sesalnike za globinsko čiščenje Vorwerk, Kirby, Tecnica Ben speedy ecosystem in Tecnica speedy ecologic.*

Za plačane zneske samopriskupka, uvedenega v skladu s predpisi o samopriskupku, se zmanjšanje prizna v celotnem znesku in torej lahko preseže 3 % osnove za dohodnino.

I z r a č u n d o h o d n i n e:

katastrski dohodek, bruto plača, bruto pokojnina

- prispevki za socialno zavarovanje (za kmete le prispevek za zdravstveno zavarovanje)

= osnova za dohodnino

- splošno znižanje osnove (11% poprečne plače) - **enak znesek za vse zavezance**

- znižanje naše osnove za dohodnino za 3% na podlagi računov

- ostala znižanja - samopriskup, invalidnost s 100% okvaro, dopolnjenih 65 let starosti

- znižanje osnove za dohodnino za otroke (... % poprečne plače), odvisno od števila otrok

= zmanjšana osnova za dohodnino

Na podlagi poprečne letne bruto plače zaposlenih v RS v letu 1996, je izračunana lestvica za izračun dohodnine za leto 1996. Z uporabo lestvice za izračun dohodnine si izračunamo dohodnino. Nato seštejemo znesek vplačane akontacije dohodnine med letom.

Če je izračunana dohodnina višja od vplačane akontacije, bomo morali razliko doplačati.

Če je izračunana dohodnina nižja od vplačane akontacije, nam bo država razliko vrnila.

Na tak način si lahko vsak zavezanec zniža svojo osnovo za dohodnino ter plača toliko dohodnine, kot je potrebno - in nič več.

Darko Simončič, dipl. inž. kmet.

KMETIJSKA SVETOVALNA SLUŽBA

Oddelek za kmetijsko svetovanje Celje

Upravni odbor Hmeljarskega združenja Slovenije (GIZ) je imenoval novega direktorja. To je s 1.2.1997 g. mag. Martin PAVLOVIČ.

Čestitamo !

Jože Brežnik

POMEN PARCELNIH PODATKOV ZA RACIONALIZACIJO PRIDELAVE HMELJA

1. Uvod in problematika

Kadar se lotevamo ekonomske presoje in možnosti racionalizacije pridelave, se navadno srečamo s pomanjkanjem zanesljivih podatkov o pridelavi (tehnološkimi parametri). Za spremljanje stroškov pridelave in zmanjševanje le-teh potrebujemo dolgoročno beležene in dovolj zanesljive podatke o tem, kakšne agrotehnične ukrepe smo uporabili, kdaj smo jih izvedli, na drugi strani pa koliko in kakšno kakovost pridelka smo dosegli. Takšni podatki nam omogočajo proučevanje vpliva posameznih ukrepov na pridelek. Bolj učeno govorimo o tako imenovanih **input** (vlaganja) - **output** (pridelek) **razmerjih**. Podatke za ta namen lahko dobimo na dva načina: z eksaktnimi poskusi in zbiranjem parcelnih podatkov na čim širšem območju in v zadostnem številu, tako da dobijo statistično zanesljivo vrednost. Drugi način zbiranja podatkov se vedno bolj uveljavlja v razvitem svetu. V Nemčiji ga uporabljajo že več let za celo vrsto kmetijskih pridelkov. Med njimi tudi za hmelj. Seveda pa je treba k temu delu sistematično in celovito pristopiti, kar zahteva dolgoročni projektni pristop. Tudi pri nas že imamo nekaj posameznih redkih poskusov takega zbiranja podatkov, največkrat za kakšne parcialne namene. Eden takih je tudi delovni koledar za hmelj, ki ga je za področje gnojenja in varstva izdal Hmezad-Export-Import.

Vsak dober gospodar vodi posebne zapiske o tehnoloških in gospodarskih dogodkih na kmetiji, saj se samo na spomin pač ne more zanašati. Da so taki podatki uporabni, jih je potrebno voditi **po parcelah**. Podatki za celo kmetijo v ta namen niso ustrezni, ker predstavljajo poprečja. S temi pa vemo, kako je: če eden pije vino, drugi pa vodo, v poprečju pijeta "špricer", kar pa za nobenega od njiju v resnici ne velja. Parcela v tem primeru pomeni hmeljišče z enakim kultivarjem enake starosti in enakim tipom nasada.

2. Katere podatke bi bilo treba beležiti v hmeljarstvu

Nikakor ni moj namen, da bi v celoti in popolno odgovoril na to vprašanje, ampak želim dati nekaj pobud, ki so lahko podlaga za oblikovanje raziskovalnega projekta. Taka parcelna kartoteka mora vsebovati čim bolj natančne podatke o parceli,

gnojenju, namakanju, varstvu, drugih pomembnih agrotehničnih ukrepov, spravljanju pridelka, o količini in kakovosti pridelka, o vremenu i.dr.

2.1 Podatki o parceli

Parcela, na kateri spremljamo podatke, mora vsebovati na primer: naziv, površino, kultivar, starost nasada, način sajenja (razdalje sajenja, višina opore), za zemljišče pa bonitetni razred, teksturo, vodne razmere i.dr.

2.2 Podatki o gnojenju

Tu je pomembna založenost (fosfor, kalij, dušik, humus) iz analize tal (tudi, kdaj je bila opravljena), podatki o uporabi organskih gnojil in mineralnih gnojil (vrsta, količina, vsebnost, čas aplikacije, vreme), podatki o morebitnem podoru, mulčenju (vrsta rastlin, količina organske mase, čas setve in košnje i.dr.) apnenju i.dr.

2.3 Podatki o namakanju

Najprej navedemo način namakanja oz. opremo, potem podatke o času in porabi vode za vsako namakanje, podatke o napovedi namakanja (čas in količina) in vreme pred namakanjem in po njem.

2.4 Podatki o varstvu hmelja

Tu je potreben najprej podatek o vrsti in zmogljivosti (zmogljivost ventilatorja, črpalke, število šob, moč traktorja), za vsako tretiranje pa višina nasada (faza rasti), delovna širina (koliko vrst pršimo v enem hod), količina porabljenega pesticida (vrsta in količina normalno koncentrirane brozge na hektar, koncentracija, podatki o morebitni napovedi, zapiski o zdravstvenem stanju nasada pred tretiranjem in po njem. Tudi tukaj bi bili zelo koristni podatki o vremenu pred tretiranjem in po njem.

2.5 Drugi agrotehnični ukrepi

Pri ukrepih obdelave (podrahljavanje, zimska, letna obdelava) bi bili n. pr. potrebni podatki o vrsti stroja, času obdelave, stanju tal, pri rezi, čiščenju in napeljavi poganjkov, pa spet čas, način, višina poganjkov (interval in poprečje), število napeljanih poganjkov i.dr.

2.6 Spravilo pridelka

Podatki o spravilu pridelka so zelo pomembni, saj so tu podatki o pridelku (output), torej rezultatih

prej zapisanih vlaganj (input). Tu so pomembni podatki o strojni opremi, kot so: tip in starost obiralnega stroja, vrsta, starost in velikost sušilnice, način navlaževanja, skladiščenje in odprema. Drugi sklop podatkov je čas obiranja, vreme v tem času, stanje tal (mokro, suho), ali je obiranje neprekinjeno ali samo podnevi, število ljudi pri prebiranju i.dr. Tretji in najvažnejši sklop podatkov v tej fazi pridelave pa so podatki o pridelku, kot so: število vodil na ha, število trt na vodilo (interval, poprečje, ugotavljanje s pomočjo vzorca), število manjkajočih mest, količina suhega hmelja z odstotkom vlage (čas vzetega vzorca), kakovost pridelka (kakovostni razredi, kvocient kakovosti, vsebnost alfa smol z navedbo časa odvzetega vzorca oz. faze zrelosti).

3. Povezave med podatki in možne analize

Verjetno bo kdo rekel, teh podatkov je preveč. Kdo jih bo pa zbiral? Mogoče res! Vendar, kot sem že v uvodu poudaril, ni moj namen, da dam dokončno zasnovo takšnega projekta, ampak da naštejemo čim več možnih informacij, ki so potrebne za proučevanje input-output razmerij. S tem pa seveda še zdaleč ni izčrpana presoja med "potrebni in

možnim", torej tisto količino podatkov, ki bi jo potrebovali oz. želeli, in tisto, ki jo je v danih razmerah možno zbrati. To pa je že stvar podrobne izdelave konkretnega projekta, ki mora vsebovati tudi način določitve vzorcev, način zajemanja in metodo analize podatkov. To pa je izrazito teamsko delo, pri katerem pa morajo sodelovati strokovnjaki različnih strok.

Kaj bi nam takšen projekt omogočil? S korelacijami, faktorsko analizo in drugimi statističnimi metodami bi odkrili vzročne povezave oz. vpliv rastišča, vremenskih razmer in cele vrste input dejavnikov posamično ali povezano na pridelek in njegovo kakovost. Ali ne bi bilo zanimivo vedeti, kako na določenem rastišču vpliva gnojenje, varstvo, namakanje, spravljanje pridelka i.dr. na pridelek hmelja določene sorte in njegovo kakovost. Posebno v teh težkih časih za slovensko in svetovno hmeljarstvo bi bile takšne informacije zelo pomembne za izboljšanje konkurenčnega položaja slovenskih hmeljarjev na svetovnem trgu.

L. Četina

PREMENA HMELJ ZA HMELJEM KOT VČASIH

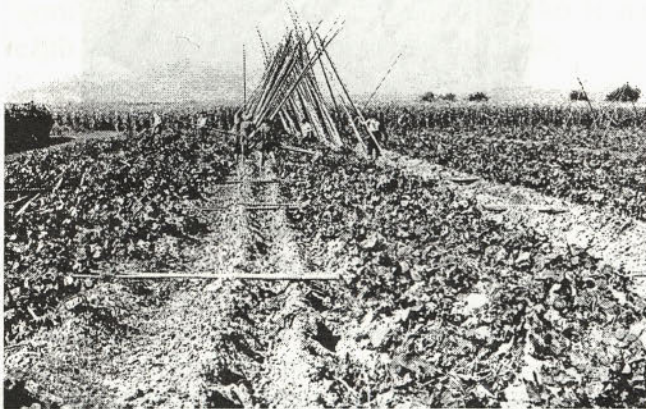

foto: M. Veronek

V dobi hmeljevkih hitra premena ni bila prepovedan sad. Na fotografiji je prikaz postavljanja hmeljevkih po "novem". So bili hmeljarji nekoč bolj dovtetni za novosti in napredek?

Pri premeni hmeljišč se je od nekoč do danes marsikaj spremenilo. Cilj hmeljarja, kako opraviti premeno hitro, poceni, uspešno in čim prej priti do pridelka je ostal nespremenjen. Uradna stroka danes pri premeni priporoča vsaj dveletni časovni presledek, praksa pa ubira svoja pota in zasaja hmeljišča takoj po izkrčitvi, kot nekoč. Strošek žičnice in druge neizkoriščene opreme ni majhen, zato so takšne težnje upravičene. Strokovni nasvet, ki poleg strokovnosti ne upošteva tudi gospodarnosti, za pridelovalca ni sprejemljiv, zato

se mora le-ta znajti po svoje. Koliko je to uspešno, ni preverjeno, a bolje vrabec v roki, kot golob na strehi, razmišlja vsak.

Pri dveletni premeni hmeljišče zarodi šele v petem letu po krčenju ali še pozneje, če je bilo posajeno s šibkim materialom. Pri tem je časa za pripravo, oživitvev in izboljšavo zemlje več kot dovolj. V žičnice se sejejo druge kulture, kar pa še ne daje jamstva za popoln uspeh. Pri premeni hmelj za hmeljem, ko hmeljišče po obiranju izkrčimo, naslednjo pomlad pa že sadimo, je časa malo, zato ga je potrebno za posamezne agrotehnične ukrepe koristiti načrtno in gospodarno.

Čas premene je priporočljivo v prvi vrsti izkoristiti za tiste agrotehnične ukrepe, ki jih v času trajanja nasada ne moremo opravljati. Sedaj je priložnost za izboljšanje strukture zemlje v krajšem času, saj je možno temeljito rahljanje in mešanje zemlje združevati z drugimi potrebnimi agrotehničnimi ukrepi. Pri premeni hmelj za hmeljem ali na kratko "hitri premeni" predstavlja največji problem popolno uničenje ostankov hmelja in trajnih plevelov.

Skrb za hitro premeno se mora začeti že v času vegetacije. Na hmeljišča, namenjena krčenju, naj ne bi sejali podorin, vrste nasada naj ne bi bile

zapleveljene z visokimi pleveli, niti visoko osipane. Hmeljišče oberemo čim prej. Rastline za strojno obiranje odrežemo čim više, trte pa polagamo po grebenu vrste, da dosežemo čim večji učinek herbicida. Po obiranju poškopimo hmeljišče s totalnim herbicidom takoj, da pleveli ne bi prekrili hmelja. Če učinek prvega tretiranja ni bil zadovoljiv, ga ponovimo tam, kjer je to potrebno. Škopimo le predel vrste, če medvrstni prostor ni zapleveljen.

foto: M. Veronek

Osat lepši kot hmelj. Čas premene je priložnost za uporabo totalnega herbicida in uničenje trdoživih trajnih plevelov, ki s svojo prisotnostjo kažejo na pomanjkljivo oskrbo hmeljišča.

Z izoravanjem hmelja začnemo, ko ocenimo, da je delovanje herbicida zaključeno. Za dosego višje kakovosti dela in večjo storilnost je priporočljivo porezati hmeljevino (nizko pri tleh) in grebene prebrantati. Najbolj temeljito opravi krčenje izkopalnik rastlin. Z nekoliko podaljšanim lemežem,

foto: M. Veronek

Koruzi ni posevek za v žičnico.

je še bolj uspešen. V brazdi mora biti nekoliko nagnjen naprej iz vertikale, vendar ne pregloboko.

Zbiranje in nakladanje štorov se da opraviti pretežno strojno, ki mu mora slediti ročno pobiranje ostankov.

Na površino navozimo večjo količino zrelega hlevskega gnoja in ga plitvo zaorjemo in pobranamo. Podrahljavanje, če je potrebno, izvedemo, ko je zemlja v zgornji plasti osušena in čim prej po oranju.

Globoko oranje opravimo pred zimo in plitvo zaorani ter delno že prepereli hlevski gnoj in morebiti potrebna fosforna in kalijeva gnojila spravimo globlje v zemljo. Enako velja za apnenje.

Spomladi le globoko kultiviramo in pri vsaki obdelavi dobro pazimo, da ne obdelujemo prevlažne zemlje. Z obdelavo raje počakamo na ugodno stanje zemlje, če je nujno še enkrat tudi plitvo preorjemo. Spomladi smo pri obdelavi še posebej pozorni na ostanke hmelja in druge pomankljivosti.

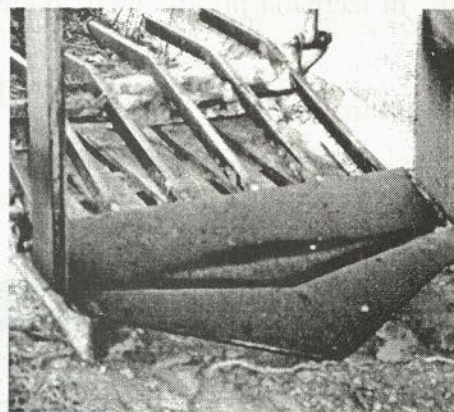

foto: M. Veronek

Nagnjen malo naprej, voden točno po sredini vrste in ne pregloboko pod štori, izorava najlepše. Na fotografiji podaljšan lemež izkopalnika za cca 20 cm.

Pred sajenjem površino poravnamo (vlača) in rahlo prebrantamo, prekultiviramo.

Če se je priprava zemlje za sajenje zavlekla lahko odganjanje sadik zadržimo z regulatorjem rasti.

Sadimo ukoreninjenke. Sadike A certifikata še pred sajenjem zalijemo s hranilno raztopino. Če ni na razpolago dovolj komposta, uporabimo enega od šotnih rastnih substratov, ki so namenjeni za sajenje lončnic okrasnih rastlin.

Sajenje naj bi bilo opravljeno najpozneje do konca meseca maja.

V prvih dveh letih po sajenju je še čas za izvedbo posebnih agrotehničnih ukrepov kot so: podrahljavanje, globoko kultiviranje, uničevanje

foto: M. Veronek

Prazne žičnice v času premene in neizkoriščena oprema je za hmeljarja velik strošek, ki ga s trgovanjem ni mogoče povrniti. Rezervo je potrebno poiskati v tehnologiji.

morebitnih ostankov hmelja, uničevanje trajnih plevelov, i.p. s še zadovoljivim uspehom.

Premena hmelja za hmeljem brez časovnega presledka je izvedljiva tudi v sedanjih pridelovalnih razmerah, ki se bistveno razlikujejo od tedanjih, ko so gojili hmelj na hmeljevkah in manjših površinah, ter izvajali premeno po nekaj vrst. Opraviti se jo da bolj ali manj uspešno odvisno od hmeljarja, vrste zemlje, vremena i.p. kažejo tudi rezultati v proizvodnji. Ta premena malo več živahnosti za "krmilom", pa gre. Manj uspešna je lahko le na težjih tleh, na katerih pa ni veliko hmeljišč.

OBNOVA HMELJNEGA NASADA

Obnova hmeljnega nasada je in mora biti za pridelovalca eden pomembnih, če ne celo najpomembnejši ukrep izmed vseh, ki jih uvajajo pri tehnologiji pridelovanja hmelja. V bistvu gre za investicijo z dolgoročnimi posledicami, ki lahko vplivajo na pridelek, njegovo kvantiteto, kvaliteto, stabilnost pridelka, vsebnost alfa kislin in s tem na finančni uspeh hmeljarjenja v pozitivnem ali negativnem pomenu. Kot se pri nakupu opreme odločamo za najboljše izmed vseh možnih variant (lažje, enostavnejše in zanesljivo delovanje ob zahtevani kvaliteti) moramo to upoštevati tudi pri obnovi nasada. Priprava zemljišča, obnova hmeljske žične opore in kvalitetne sadike, pomenijo osnovo za hmeljarjenje za čas življenjske dobe nasada. Nasad mora biti v osnovi kvalitetno zasnovan, da ga v njegovi življenjski dobi optimalno izkoristimo in si s tem povrnemo vložena sredstva, in to ne samo ta, ki so vložena v sam nasad, ampak še vsa ostala, ki jih vlagamo v pridelovanje hmelja (v povprečju znaša investicija na hektar med 4,5 in 5 mil. SIT). Seveda pa si moramo prizadevati ne samo

Na osnovi drugih in lastnih izkušenj ocenjujem hitro premeno za sprejemljivo, s tem, da bi bilo potrebno postopek uničevanja in krčenja hmelja ter morebiti potrebno zadrževanje rasti sadilnega materiala še izpopolniti do večje zanesljivosti.

Primerjalno se hitra premena ne razlikuje bistveno od enoletne premene s setvijo drugih rastlin v žičnico, saj setev onemogoči izvajanje najbolj koristnih agrotehničnih ukrepov. Glede tega je veliko ugodnejša enoletna premena brez setve poljščin v žičnico (Hmeljar 9/95). Je lagodna za izvedbo, temeljitejša in ob večji intenzivnosti agrotehničnih ukrepov uspešnejša in tudi bolj zanesljiva kot dvoletna, ki je za hmeljarja prava potrata. Pač stara navada - železna srajca, če pa je že zelo stara, je še toliko bolj nerodno, posebno v okoliščinah, kjer se konkurenca ne krega z dobrimi novostmi, ampak jih hitro sprejema v svojo korist.

Vsaka premena je za hmeljarja strošek. Glede na to je bil odveč cilj, kako njihovo pogostnost zmanjšati (v Radljah je nasad savinjskega goldinga trajal cca 40 let, ki so ga morali izkrciti zaradi preozkih medvrstnih razdalj, ne pa zaradi nizkih pridelkov), razen v primerih, ko bi se na pragu pojavila nova aromatična sorta z visoko alfo in še večjim donosom. Vsekakor je premena hmeljišč vredna strokovnih obravnavanj.

M. Veronek

za povrnitev vloženi sredstev, ampak tudi za primerno stopnjo dobičkonosnosti na vložena sredstva in vloženo delo.

1. Obnova hmeljnega nasada - dveletna premena in sadike superelita certifikat A

Stroški obnove hmeljnega nasada brez dveletnega izpada dobička v tej različici znašajo skupaj 2.436.430 SIT/ha in so po posameznih postavkah prikazani v razpredelnici 1. Samo za pripravo nasada brez rekonstrukcije žičnice (v primeru, da ta ni potrebna) znašajo stroški 1.579.868 SIT/ha. Pri sedanji uspešnosti trženja hmelja, ki pomeni 620 SIT/kg, zahteva vlaganje v obnovo nasada dodatno 255 kg/ha letno več hmelja oziroma 196 kg/ha, odvisno od upoštevane življenjske dobe nasada 12 ali 15 let. Povečanje pridelka, ki je prikazan v razpredelnici 1, nam zagotavlja samo povrnitev vloženi sredstev v nasad brez doseganja dodane vrednosti, kar pa gotovo ni cilj pridelovalca, ampak o tem več v nadaljevanju.

2. Obnova hmeljnega nasada - enoletna premena sadike elita certifikat B

Stroški obnove hmeljnega nasada brez enoletnega izpada dobička v tej različici znašajo skupaj 1.900.054 SIT/ha in so po posameznih postavkah prikazani v razpredelnici 2. Samo za pripravo nasada brez rekonstrukcije žičnice (v primeru, da ta ni potrebna) znašajo stroški 1.043.492 SIT/ha. V tem primeru zahteva vlaganje v obnovo nasada dodatno 168 kg/ha letno več hmelja oziroma 129 kg/ha več, odvisno od upoštevanje življenjske dobe nasada 12 ali 15 let. Povečanje pridelka je enako kot v prvem primeru tisti minimum, ki zagotavlja povrnitev sredstev, vloženih v obnovo nasada po preteku njegove življenjske dobe.

Kvalitetno zasnovan brezvirusni nasad pa nam mora poleg povrnitve vloženih sredstev omogočiti dobičkonosno hmeljarjenje, kar pomeni še višji pridelek, boljše in stabilnejše kvaliteto, višjo vsebnost alfa kislin. Razmere pridelovanja hmelja zahtevajo višji povprečni pridelek, ki nam edini lahko zagotovi rentabilnost hmeljarjenja. Ob doseganju prodajne cene hmelja 620 SIT/kg nam edino pridelek 2.000 kg/ha omogoča poleg pokritja neposrednih stroškov pridelovanja še 137 SIT/kg za stroške osnovnih sredstev, za vlaganja v posodabljanje opreme in nasadov ter za razvojno dejavnost.

Povprečni pridelek hmelja v letih 1991-95 je bil 1.540 kg/ha. Po dosedaj znanih večletnih podatkih pa dosegajo brezvirusni nasadi hmelja višji pridelek: od 13% pa celo do 47,8% v primerjavi z okuženimi. Poleg tega je tudi ugotovljeno, da so ti pridelki ne samo višji, ampak tudi stabilnejši glede na različne vremenske razmere v posameznih letih, z višjo kakovostjo in vsebnostjo alfa kislin, kar je potrebno za uspešno trženje hmelja. Povprečni pridelek je potrebno povečati od 1.540 kg/ha na 2.000 kg/ha, kar pomeni za 30%, nekateri nasadi že dosegajo. Na daljši rok si moramo vsi prizadevati za to in eden izmed ukrepov je prav gotovo kakovostna in pravočasna obnova nasadov.

Da bi dosegli tako visoko postavljen cilj, si moramo prizadevati vsi, ki smo kakorkoli povezani s hmeljarstvom:

- pridelovalec s sajenjem in oskrbo nasadov ter spraviлом pridelka

- Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec z vzgojo kvalitetnih brezvirusnih sadik in ostalimi spremljajočimi razvojnimi storitvami, ki bodo pripomogle k skupnemu cilju

- prodajalec z uspešnim trženjem slovenskega hmelja.

Tu ni druge filozofije kot so visoki, kvalitetni in stabilni pridelki, da ne bomo delali zaradi dela samega, ampak ustvarjali dobiček na vložena sredstva in vloženo delo in to čimveč.

Helena Gajšek

Razpredelnica 1: Obnova hmeljnega nasada - dveletna premena

Faze obnove	Stroški		
	v SIT/ha	kg hmelja	
I. Dveletna premena	418.330	675	
II. Rekonstrukcija žičnice	856.562	1383	
III. Priprava zemljišča in sajenje	381.138	615	
IV. Brezvirusne sadike certifikat A	780.400	1260	
Povrnitev vloženih sredstev		Življenjska doba	
		12 let	15 let
		kg hmelja/L	kg hmelja/L
I. Dveletna premena	67,5	51,9	
II. Rekonstrukcija žičnice	138,3	106,2	
III. Priprava zemljišča in sajenje	61,5	47,3	
IV. Brezvirusne sadike certifikat A	126,0	96,9	

Razpredelnica 2: Obnova hmeljnega nasada - enoletna premena

Faze obnove	Stroški		
	v SIT/ha	kg hmelja	
I. Enoletna premena	328.434	530	
II. Rekonstrukcija žičnice	856.562	1383	
III. Priprava zemljišča in sajenje	381.138	615	
IV. Brezvirusne sadike certifikat B	333.920	539	
Povrnitev vloženih sredstev		Življenjska doba	
		12 let	15 let
		kg hmelja/L	kg hmelja/L
I. Enoletna premena	53,0	40,8	
II. Rekonstrukcija žičnice	138,3	106,2	
III. Priprava zemljišča in sajenje	61,5	47,3	
IV. Brezvirusne sadike certifikat B	53,9	41,5	

PRVE IZKUŠNJE S KULTIVARJEM MAGNUM

Povpraševanje po hmelju z visoko vsebnostjo alfa kislin sili hmeljarje k iskanju takšnih ukrepov in rešitev, s katerimi bi pridelali hmelj s čim večjo vsebnostjo alfa kislin.

V zadnjih nekaj letih smo pričeli izvajati več takšnih ukrepov. Med najpomembnejšimi je poznejše obiranje hmelja. Kvaliteto hmelja je v preteklosti predstavljala svilnato zelena barva storžkov, vsebnost alfa kislin pa za pridelovalce hmelja ni bila pomembna. Hmeljarji so zato raje obirali hmelj nekoliko bolj zgodaj, da so lahko pridelali zelen - prvovrsten hmelj. V veliko primerih so se odločali za prezgodnje obiranje zaradi bolezni in škodljivcev, ki so pričeli delati škodo na storžkih. Poznani so primeri, ko se je hmeljna pršica "zapredla" že v juliju, hmeljišča pa so dobila v začetku avgusta bakreno rdečo barvo. Mogoče je bilo v preteklosti posvečeno premalo pozornosti spremljanju bolezni in škodljivcev ter organizaciji varstva, zato je bilo lahko pršenje neučinkovito, ker je bilo prepozno. Po drugi strani še veliko hmeljarjev ne uporablja novih postopkov pršenja - pršenje z zmanjšanimi količinami vode v jutranjih in večernih urah. Takšno pršenje je dokazano učinkovitejše in bolj ekonomično, kot pršenje z velikimi količinami vode v dnevnem času, ko so visoke temperature in ko večkrat piha veter. Nadzor nad populacijami škodljivcev in bolezni ter učinkovito in pravočasno pršenje je temeljni pogoj za obiranje hmelja v "optimalnem" času - to je v času, ko je vsebnost alfa kislin v hmelju najvišja. To še posebej velja za pozne kultivarje.

V hmeljarstvu je bil pomemben dosežek vzgoja brezvirusnih rastlin, še posebej pa klonska selekcija aurore, ki jo je izvajal IHP Žalec v Slovenj graških hmeljiščih. Med slovenskimi kultivarji lahko pridelamo hmelj z najvišjo vsebnostjo alfa kislin z brezvirusno "auroro 12". Menimo, da je s kultivarjem aurora v pridelovalnih razmerah možno doseči do 14 % alfa kislin v suhi snovi hmelja (do 12,5 % alfa kislin v zračno suhem hmelju) v optimalnih pogojih (tla, padavine, ustrezni agrotehnični ukrepi).

Slovensko pridelovalno povprečje pri aurori je precej nižje, zato je na tržišču že dalj časa zaznati potrebo po hmelju z večjo vsebnostjo alfa kislin, kot jo dosežemo z auroro. Že nekaj let si hmeljarji največ obetamo od nemškega kultivarja magnum. IHP Žalec se je žal pozno odločil za preizkušanje tega kultivarja. Verjetno so v Sloveniji želeli ohraniti pridelavo slovenskih kultivarjev, ki so v proizvodnji že uveljavljeni in relativno odporni na bolezni in

škodljivce. S preizkušanjem kultivarja magnum so pričeli posamezni hmeljarji na svoj rizik, saj so agroekološke pridelovalne razmere v Sloveniji drugačne kot v Nemčiji. Introdukcija kultivarja magnum se je pričela v letu 1995.

Na hmeljarskem posestvu Jožeta Časa smo v letu 1996 posadili 11,5 hektarjev kultivarja magnum. Izbrali smo dobra hmeljska tla ter nižji sklop: 3.000 - 3.500 rastlin na hektar. V letu 1995 smo v hmeljišču H6 v Radljah posadili 12 rastlin kultivarja magnum, ki smo jih v letu 1996 pozorno spremljali.

Med vegetacijo ni bilo bistvenih razlik v razvoju in nastopu posameznih fenofaz. Magnum je razvil večji habitus, trte so bile nekoliko debelejšje, listi večji, tako da smo ga lahko že na daleč razlikovali od aurore. Po bujnosti je bil bolj podoben C - kultivarjem, ni pa bil tako bujen kot drugoletna celeia v Radljah. V juliju so se pojavila moška socvetja, čeprav v manjši meri kot na prvoletniku v prejšnjem letu.

Posebno pozornost smo namenili spremljanju bolezni in škodljivcev. Pričakovali smo pojav pepelaste plesni, saj je nanjo magnum po nemških podatkih občutljiv, odporen pa na hmeljno peronosporo in uvelost. Hmeljišče, v katerem je posajenih 12 rastlin kultivarja magnum, smo škropili na naslednji način:

ŠKROPLJENJE	DATUM	PESTICIDI
uši	26. Junij	confidor+mitac+ pepelin
1. v cvet	18. Julij	cuprablau+pepelin
2. v cvet	28. julij	cuprablau+orthus+ pepelin
v storžke	13. avgust	cuprablau+ pepelin

Pri vseh pršenjih smo uporabili 1.000 litrov vode na hektar.

Uši in pršice so se na magnumu razvile podobno kot na aurori. V začetku avgusta so pričeli posamezni krovni listi na spodnjih delih storžkov rjaveti. Prepričani smo bili, da gre za pojav hmeljeve peronospore in z zanimanjem spremljali nadaljnji potek okužb. Rjavenje storžkov se je širilo od spodnjih delov proti sredini, kar je drugče kot pri peronospori. Lovilec spor peronospore smo imeli postavljen tristo metrov od rastlin magnuma. V juliju in avgustu smo ves čas spremljali spore hmeljne peronospore, vendar je bilo teh tako malo, da do okužb (na aurori !) ne bi smelo priti, magnum pa naj bi bil po nemških podatkih odporen. V Radljah je bilo v juliju 106,0 mm padavin, v avgustu pa 136,5mm. Z De Wittovim rosomerjem smo

ugotovili, da je bilo dni, ko je bilo listje mokro več kot dve uri, malo. Ker tudi z mikroskopskim pregledom porjavelih plev nismo našli zoospor hmeljne peronospore, smo konec avgusta poslali vzorec hmelja na IHP Žalec, kjer so na oddelku za varstvo rastlin determinirali sivo plesen (*Botrytis cinerea*). Rjavenje storžkov se je nadaljevalo tudi v septembru. Sredi septembra so bili storžki zaradi sive plesni močno poškodovani (porjaveli).

Foto: D. Vrhovnik

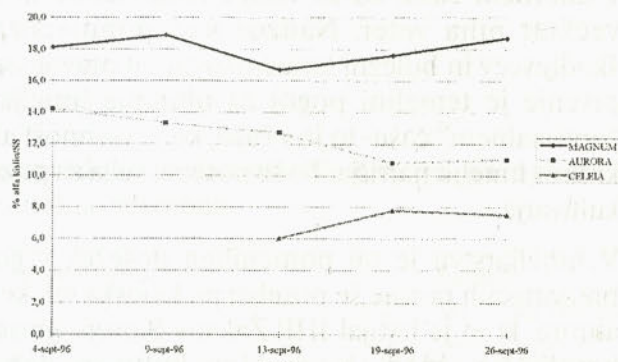
Pepelasta plesen se na storžkih kultivarja magnum ni pojavila, presenetila pa nas je siva plesen (*Botrytis cinerea*), ki je precej poškodovala storžke do obiranja.

Pojav sive plesni je bil svojevrstno presenečenje, saj doslej v slovenskih hmeljiščih ni povzročala gospodarskih škod, bila pa je prisotna.

Gliva *Botrytis cinerea*, ki povzroča sivo plesen in gnilobe na raznih vrstah plodov, je s svojim nespolnim stadijem v naravi splošno razširjena kot saprofit in fakultativni parazit na številnih gojenih in samoniklih rastlinskih vrstah. Nespolni trosi kalijo v kapljici vode v klični mešiček, ki prebije tudi nepoškodovano povrhnjico in se v notranjosti rastline širi intracelularno. Na odmrlem tkivu se razvijejo trosi, ki jih raznaša veter in povzročajo nadaljnje okužbe (Maček J., Posebna fitopatologija, Ljubljana, december, 1983, s.96). Za razvoj sive plesni je ugodno toplo in vlažno vreme. Takšni pogoji so izpolnjeni med vegetacijo zlasti po obilnejšem deževju. Siva plesen se pri hmelju največkrat pojavi na storžkih, lahko pa tudi na cvetovih (Kišgeci J. et all., Hmeljarstvo, Novi Sad, 1984, s. 263 - 265). Po mnenju mag. Marte Dolinar

je možno sivo plesen preprečiti z uporabo euparena ali ronilana, ki sta dovoljena v nemškem škropljenem programu. Preventivno škropljenje proti sivi plesni ni ekonomsko opravičljivo, saj ne vemo, ali se bo pojavila tudi v letu 1997. Vsekakor bo predstavljala siva plesen izziv v integralnem varstvu hmeljišč. Pozabiti pa ne bomo smeli na pepelasto plesen...

Ker je kultivar magnum zanimiv predvsem zaradi visokih vsebnosti alfa kislin, smo v septembru pobrali povprečne vzorce z 12 rastlin magnuma. Primerjalno smo pobrali povprečne vzorce svežega hmelja na treh rastlinah aureore in celeie. Podatki so relativni, saj so rezultat mikro poizkusa, pomembni pa se nam zdijo zaradi relativnih razmerij med kultivarji. Magnum je imel povprečno 18 % alfa kislin v suhi snovi. Vsebnost se je sredi septembra nekoliko znižala, proti koncu septembra pa zopet narasla do 18,7% alfa kislin. Celeia je vsebovala 13. septembra 6,0 % alfa kislin, ki so do 19. septembra narasle do 7,8 % ter ostale do konca septembra na isti ravni. Pri aurori je bilo ves september zaznati padanje alfa kislin. Rezultati kažejo na različno zrelost kultivarjev. Aurora je zgodnejši kultivar, ki ga moramo obrati vsaj do 10. septembra. Magnum in celeia spadata med pozne kultivarje in bi ju lahko glede na vsebnost alfa kislin obirali do 20. septembra ali še celo nekaj dni dlje.

Graf: Dinamika rasti alfa kislin kultivarjev magnum, aureora in celeie v obdobju v različnih septembra 1995.

Postavlja se temeljna dilema, ali je upravičeno, da uvajamo tuj in bolj občutljiv kultivar kot je naša aureora. Povprečno za 4 % višja vsebnost alfa kislin pri magnumu v našem poizkusu kaže, da je uvajanje magnuma smiselno. Prvovrstni magnum bomo pridelali le z ustrezno agrotehniko in učinkovitim varstvom. Šele hmeljsko tržišče bo pokazalo, če bomo pri tem tudi ekonomsko uspešni.

Davorin VRHOVNIK¹, Tone VAUKAN²

¹ dipl. ing. agr. UNIHOOP d.o.o., ² ing. agr. UNIHOOP d.o.o.

NIŽJA ALI VIŠJA REZ HMELJA

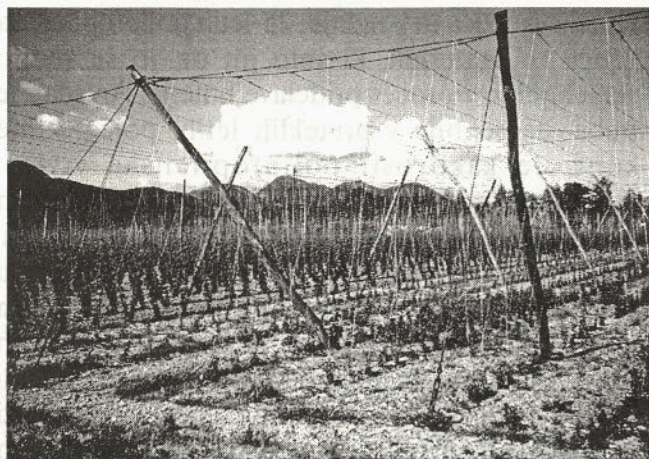

Foto: M. Veronek
Pregloboko obrezani nasadi odženejo z zakasnitvijo maloštevilne poganjke in ne dajo več pričakovanega pridelka.

Rez hmelja je eno pomembnejših opravil za pridelek hmelja. Poleg časa rezi vplivata na količino in kakovost pridelka še kakovost in posebno globina - višina rezi. Zaradi prepričanja o škodljivosti štorov - korenik na površini se poskuša obrezovati hmelj kar se da nizko. Nekateri hmeljarji so prepričani, da se da nasad s poglobljeno rezjo pomladiti in mu podaljšati življenjsko dobo ter v naslednjih letih dosegati večje pridelke. Nasprotno temu pa je v navadi tudi visoka rez, a le v letu izkrcitve. Povečana moč štorov bi naj izzela nasad in dala več pridelka. Globina rezi navzdol se mora ravnati po globini sajenja. Na lažjih tleh se sadi hmelj globlje, na težjih pa plitveje, to pa predvsem zaradi preskrbe rastlin z vodo. Namen večje globine sajenja je spraviti korenine globlje. V suhi Vojvodini so do uvedbe namakanja sadili hmelj cca 10 cm globlje kot v Sloveniji. Pri nas se globina sajenja zaradi namakanja ni bistveno spremenila. Z uvedbo traktorja pa se je povečala globina obdelave hmeljišč. Nekatera kmečka gospodarstva še ohranjajo plitvo obdelavo. V takih nasadih so tudi štori bolj na površini. Če malo pogledamo še v druge hmeljarske dežele, bomo videli podobno stanje. Glave štorov so oblikovane nad površino zemlje. Za strojno predčiščenje hmelja je višja lega štorov ugodnejša. Ni pa nepomembna tudi manjša poraba energije in večja storilnost, posebno če se dosega enaki ali celo večji pridelki.

V Vojvodini so v šestletnem poskusu ugotovili, da se pridelek zaradi višje površinske rezi ni zmanjšal, z večanjem globine sajenja pa se je v razmerah namakanja sorazmerno globini manjšal. Pri nas se glede obojega lahko opremo samo na izkušnje, iz teh pa se natančneje ne da ugotoviti, kje se začne meja škodljivosti oz. največje koristi. Zanesljivo je le, da je prenizka rez škodljiva, da lahko zmanjša

pridelek za več let ali celo onespособi nasad za rentabilno pridelovanje. Pri višji rezi te nevarnosti ni. Bilo pa je že veliko primerov, da visoko obrezanega nasada, namenjenega za krčenje, niso izorali in v naslednjem letu zaradi tega ni bilo nič manjših pridelkov.

Znano je, da zaporedna višja rez v nekaj letih okrepi in poveča rodnost starejših nasadov. Podobno kot s pregloboko, tudi s previsoko rezjo ni koristi. Z njo je več dela in slab pridelek, saj se namesto nadzemnih poganjkov številno razvijajo podzemni - roparski.

Več pridelka pri višji rezi si razlagajo s povečano maso štorov - korenike, ki lahko nakopiči več rezervnih hranilnih snovi - asimilatov, s čemer se poveča energija rasti rastline. Pri poglobljeni ali pomlajevalni rezi, se odstrani večji del korenike in enoletnega lesa - energije, kar upočasni odganjanje in ima za posledico šibko rast. Proti nizki rezi in globoki obdelavi govori še nekaj razlogov, kot na primer: takšni nasadi težje prenašajo strojno obiranje, v njih nastane več praznih mest, zaradi obdelave se polomi več poganjkov, trt, poškoduje več korenin, večje pa so tudi izgube vlage in podobno.

Čeprav še nimamo pogojev za ekstremno površinsko rez hmelja (manjša gostota rastlin, strojno predčiščenje in uničevanje roparskih poganjkov), je nastalo skozi čas s pozitivnimi spremembami v postopku - tehnologiji pridelave hmelja, več možnosti, pogojev za višjo rez hmelja, ki se jo da še vedno ponižati, prenizke pa nikoli povišati. Kje je tista prava ravnina rezi za posamezno hmeljišče, je najbrž znano, če pa ne, boste to najhitreje ugotovili z lastnimi poskusi, če se še nste prepričali, da se pretiravanja pri rezi hmelja ne obnesejo, posebno ne "navzdol".

M. Veronek

Foto: M. Veronek
Pregloboka rez in obdelava sta škodljivi za pridelek. Moderni priključki so prirejeni za višjo lego rastlin.

VODILA V HMELJARSTVU

V preteklosti so za oporo hmelju služile hmeljevke, ki so kakor danes žičnice, bistveno prispevale h krajinski podobi naše doline. Hmeljevke so bile 10 do 14 cm debele in več kot 7 m visoke rante, po katerih so se vzpenjali poganjki hmelja. V času po II. svetovni vojni so hmeljarji, zaradi večje gospodarnosti, postopoma opuščali ta način pridelave in začeli graditi žičnice (razpred. 1). Za uspešno pridelavo hmelja v žičnicah je bilo potrebno poiskati hmeljevkam ustrezno zamenjavo in na podlagi izkušenj, v drugih hmeljarskih deželah, je bila žica primerna alternativa.

V naših klimatskih pogojih je žica povzročala ožige na mladih poganjkih, težave pa so se pojavljale tudi pri njeni oskrbi. Zato so hmeljarji v začetku sedemdesetih let postopoma prehajali na vrvico iz polipropilena.

V srednji Evropi so v preteklosti, namesto lesenih kolov, za uporo pri hmelju uporabili žico prvič že leta 1850. Po I. svetovni vojni je bila v uporabi vrvica iz konoplje, ki jo je v tridesetih letih izpodrinila cenejša žarjena žica ($f=1$ mm). Vrvico iz kokosovih vlaken so pričeli angleški in ameriški hmeljarji uporabljati v prvi polovici šestdesetih let in je v rabi tudi še danes. Na območju srednje Evrope je v današnjem času, poleg polipropilenske vrvice, še vedno največ v rabi žarjena železna žica s premerom 1,1 mm. Omeniti velja, da so Belgijski strokovnjaki, pri napeljavi vodil, v osemdesetih letih uporabili vrvico izdelano iz sisala in polipropilena (naravna+sintetična vlakna), ter jo v hmeljišča napeljevali s polmehanskim strojem za obešanje vodil.

Tako kot razlike pri uporabi vrvic, izdelanih iz različnih surovin, obstajajo v svetu med hmeljarji tudi razlike v postopku obešanja vodil na mrežno konstrukcijo žičnice. V Angliji npr. obešajo vrvico v glavnem s tal in jo na vrh žičnice pripenjajo s posebnim kaveljčkom. Nemški hmeljarji imajo za ta namen izdelano posebno napravo, ki jo imenujejo kukavica. Isti način napeljave vodil kot pri nas, t.j. z mobilnim stolpom, pa uporabljajo tudi ameriški in avstralski hmeljarji. Za pritrjevanje vodil pri tleh je najbolj razširjena tehnika zabadanja vrvice v zemljo, v Angliji pa npr. uporabljajo za pritrnitev vodila v tleh, količke. Na raznolikost uporabe materialov in načinov obešanja vodil, po različnih hmeljarskih območjih v svetu, vplivajo v največji meri njihove naravne danosti in gospodarske razmere od koder v veliki meri izvira tudi tradicionalnost.

Hmeljevke, žica in v zadnjih 25-letih polipropilenska vrvica so materiali, ki smo jih oz. jo še vedno vključujemo v proces pridelave hmelja. Povedati je treba, da so bile v preteklih letih, poleg redne kontrole kakovosti polipropilenske vrvice, opravljene tudi številne raziskave v zvezi z iskanjem možnosti uporabe vodil iz surovin (kokosova vlakna, vlakna iz sisala, celuloza, železo), ki so do okolja prijaznejše kakor polipropilen. Polipropilen razvrščamo namreč med gradivi v skupino umetnih snovi. Rezultati omenjenih raziskav so pokazali, da so vodila napravljena iz umetnih snovi v primerjavi z izdelki iz naravnih surovin tehnološko, predvsem pa ekonomsko primernejša.

Z aktivnostmi o možnosti uporabe drugih materialov za vodila smo po letu 1986 znova testirali kokosovo vrvico. Proizvajalec iz Šri Lanke nam je dostavil tri različne tipe (146, 160 in 180) vrvic, ki so bile pakirane v obliki klopkih in snopičev. Vrvica v snopičih je bila narezana na dolžino 7.5 m, pri klopkih pa smo razrez, na način kot ga uporabljamo pri polipropilenu, opravili sami. Primernost vodil smo ugotavljali na cv. 'savinjski golding' (rastline v polni rodnosti) in 'aurora' (prvoletnik).

Pri vezanju kokosove vrvice na omrežje je bila dosežena, v primerjavi s polipropilenom (tip 1200), v povprečju 50 % delovna učinkovitost, pri zabadanju v tla pa 70 %. S pridobivanjem izkušenj in s prilagajanjem tehnologije novemu materialu pa bi lahko delovno učinkovitost izboljšali. Na osnovi opravljenih vizualnih opazovanj in meritev predvidevamo, da je za hmeljišča v polni rodnosti najprimernejša kokosova vrvica tipa 160, za uporabo v prvoletnikih pa je vrvica tipa 180 nekoliko premočna.

Kakor kaže bomo tudi v naslednjih letih še naprej za vodila hmeljnim rastlinam napeljevali vrvico izdelano iz umetnih snovi saj je cenovno, za hmeljarje v tem trenutku, še najbolj sprejemljiva.

Razpredelnica 1: Prikaz dinamike postavljanja žičnic v Sloveniji v obdobju od leta 1945 do 1971

Leto	Hmeljišča s hmeljevkami (%)	Hmeljišča z žičnicami (%)
1945	98	2
1958	88	12
1971	14	86

Vir: Ahivski podatki Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec

Marko ZMRZLAK

LESKOŠKOVI IZ MIGOJNIC

Hmeljarje ni težko najti, saj so sušilnice dovolj dober kašipot tudi v vaseh. In tako je tudi pri Leskoškovi v Migojnicah.

So stara, trdna kmetija. Odkar pomnijo, se ime prenaša v družini, saj je vedno bil vsaj en moški potomec. Danes jih živi na kmetiji pet. Gospodar Slavko, gospodinja Anica, stara mama, ki je žal že več let priklenjena na posteljo, in sinova. Oba fanta sta podedovala družinsko veselje do kmetovanja. Starejši sin obiskuje drugi letnik agronomije v Mariboru, mlajši pa si pridobiva znanje na srednji kmetijski šoli v Šentjurju.

Kmetija leži na prehodu iz ravnine v rahlo gričevnat svet na desnem bregu Savinje. Glavni kulturi sta že več generacij hmelj in živinoreja. Trenutno je hmelja dobre 4 ha, od tega 60 % aurore, 20 % bobka in 20% brezviroznega savinjskega goldinga s certifikatom B. Zato se ukvarjajo tudi s pridelovanjem sadilnega materiala. Zelo zanimivo pri Leskoškovi je, da ima le redko kdo tako mlade nasade. V povprečju so hmeljišča mlajša od 10 let.

Glavna cokla kmetije je prav gotovo razdrobljenost, saj je kar hmelj na 8 parcelah, da o ostalih niti ne govorimo. Skupno ima kmetija cca 15 ha kmetijskih zemljišč. Radi bi površine še povečali in če bo po sreči, bi zgradili še 1,2 ha žičnice.

Zemlja je zelo različna, v glavnem pa je peščena ilovica. So med tistimi zelo redkimi hmeljarji, ki lahko namakajo vsa hmeljišča. Zato imajo precej zaslug kar vaščani sami. 6 hmeljarjev skupaj si je zgradilo lasten namakalni sistem. Vendar pa imajo velik problem pri odvzemu vode, ker se je struga Savinje po poplavi prestavila iz desne na levo stran, zaježitev na vaškem potoku Artišnica pa ni dovoljena.

Kmetija ima vso potrebno mehanizacijo, le škropijo jim še vedno uslužnostno iz KZ Gotovlje. Načrtujejo, da bodo v prihodnje tudi to opravljali sami, če bodo dobili primerno mehanizacijo. Od leta 1990 imajo tudi posodobljeno sušilnico in skladiščne prostore, ki jim zaenkrat še omogočajo naravno odvoženje hmelja.

Slavko Leskovšek je med drugim tudi predsednik Kmečkega sindikata - odbora za hmeljarstvo, zato sem ga seve povprašala:

Foto: M. Zupančič

Načrti in hmeljarski problemi se največkrat rešujejo v skupnem krogu v kuhinji.

Zakaj ste ustanovili sindikat ?

Ta potreba je nastala predvsem zaradi praznine, ki je nastala po razpadu enotne KZ Savinjska dolina in zato, ker nekateri hmeljarji niso ne v Hmeljarskem združenju, ne v zadrugi. Najbolj bistven vzrok pa so, seve, vse bolj zaostreni pogoji pri gospodarjenju v hmeljski proizvodnji. Združujemo prek 200 slovenskih hmeljarjev, ki obdelujejo cca 70 % kmečkih površin. Zaenkrat so to čisti kmetje, narašča pa potreba po vključitvi tudi tistih hmeljarjev, ki so poleg dela na kmetiji tudi zaposleni. Osebnostno mislim, da je naša naloga biti pobudniki za reševanje nekaterih problemov.

Kaj je po vaše trenutno potrebno začeti reševati?

Hmeljarstvo je v vse težjem položaju zaradi vse večjih obremenitev, npr. obdavčitev hmeljišč je večja kot ostalih zemljišč. Kmetije, ki imajo večji katastrski dohodek, bi morale imeti urejeno plačevanje letnega skladno s prihodki na kmetiji, ki v glavnem niso mesečni tako kot plače. Velik problem je tudi naše približevanje EU. Zaradi znižanja carinskih stopenj v letu 1997 je ukinjena izvozna stimulacija s 1.1.1997. Hmeljarji smo tako ob 9% cene, delno tudi za letnik 1996, ki še ni ves izvožen. Tudi zakonodaja glede sezonske delovne sile ni ugodna, saj se za sezonce, ki prihajajo s Hrvaške že desetletja, potrebuje delovno dovoljenje, delovni vizum in prijavo bivališča, kar je spet povezano z dodatnimi stroški glede na kratek čas sezonskega dela. Je že tako, da je na žalost sezonska delovna sila s Hrvaške

cenejša in tudi bolj zanesljiva kot domača. Pri domačih je dostikrat po izkušnjah tudi kakšna bolezen ali kaj podobnega, delo pa je take narave, da ne more počakati. Opravljeno mora biti v določenem času.

Kaj bi lahko ob koncu priporočili hmeljarjem !

Ne vem, to že vsi govorijo, seve: več povezanosti. Vse preveč smo zaprti vase, premalo dobrega si želimo, premalo je skupnega nastopa in ne

zavedamo se, da smo vsak zase majhni. V svetu pa smo poznani le skupaj kot pomembni proizvajalci hmelja, kar si pa zanesljivo želimo ostati tudi v prihodnje.

Sploh pa si to žele Leskoškovi, ki imajo znanje, izkušnje in tudi naslednike in želijo tradicijo kmetije nadaljevati. Torej veliko uspeha !

Martina Zupančič

NE PREZRITE

PROBLEM ZAPOSLOVANJA SEZONSKE DELOVNE SILE V HMELJARSTVU

Novo hmeljarsko leto se bliža in s tem zopet veliko novih problemov v hmeljarski proizvodnji. Prav tako pa je ostalo še mnogo starih nerešenih, ki se vlečejo kot jara kača, odkar imamo svojo državo. Eden izmed takih problemov, ki pa je na žalost zelo boleč, je vprašanje sezonskega dela in plačevanje le tega.

V našem hmeljarskem sindikatu smo zato sklenili, da v letošnjem letu posvetimo tudi del svojih aktivnosti za rešitev tega problema. Zavedamo se, da je časa premalo in da zakonodajalec s spreminjajočo zakonodajo še ni popolnoma izoblikoval trdnih in jasnih stališč, ki bi problematiko sezonskega dela popolnoma opredelila. Kmetijstvo je pač na žalost panoga, ki brez sezonskega dela ne zmore pravočasno opraviti dela. Letna sezonska dela so tako prisotna predvsem v trajnih nasadih in to v hmeljarstvu in sadjarstvu, nekoliko manj pa v vinogradništvu in poljedelstvu.

Ni naključje, da je hmeljarstvo na prvem mestu glede porabe sezonske delovne sile. To je edina kultura, ki je v zelo kratkem časovnem obdobju zraste tja do 7 m. Ko se začne njena rast po spomladanskem rezanju, ji je potrebno v najkrajšem času napeljati vodilo, saj lahko v ugodnih okoliščinah dokaj hitro doseže velikost, ko je potrebno ročno odbrati in napeljati poganjke na vodilo in odstraniti odvečne. Če preveč zamujamo, se poganjki ene rastline spletejo z drugimi in praktično nemogoče jih je razvozlati ter napeljati na vodilo. In ravno tu nastane problem, katerega ljudje, ki se ne soočajo s to kmetijsko dejavnostjo, v praksi težko razumejo. Dejstvo je, da če je ta čas zamujen (in to predvsem zaradi pomankanja delovne sile), ni pridelka in ne dohodka, ki bi že ob tako skromnem plačilu zagotovil sploh kakšen dobiček. Če pa upoštevamo

še vremenske neprilike - deževje, ki je v tem letnem času kar pravilo, vidimo, da je zadostno število delavcev nujnost.

Drugi takšen čas in velik potrošnik delovne sile je obiranje hmelja. V tem času zaradi uporabe mehanizacije sicer nismo toliko odvisni od vremena, pač pa od časa, v katerem mora biti hmelj pospravljen, ter od moči - kapacitete obiralnih strojev in sušilnih naprav.

Če damo oba časovno pogojena termina na rešeto, se izkaže, da je v hmeljarstvu sezonska delovna sila nujnost. Za hektar hmelja se v vegetaciji porabi približno 850 ur dela, od tega 650 ur sezonskega. Od tega odpadeta približno dve tretjini delovnih ur na spomladanska dela, ostalo pa na jesenski del.

Z razmejitvijo bivše države oz. z našo osamosvojitvijo, je problem sezonske delovne sile dobil nove značilnosti in dimenzije. Ena izmed najznačilnejših oblik državotvornosti je oviran pretok blaga in ljudi med državami, ki nimajo urejenih medsebojnih sporazumov. Druga omejitev je obstoj možnosti zavrnitve sezonskega dela vseh zaposlenih, ki so prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje. Ker je narava dela takšna, da ne dopušča parlamentarnega razpravljanja o upravičenosti takšnih zavrnitev, smo prisiljeni to delo opraviti tako ali drugače. Tu predvsem mislimo na podkupovanje, prevzemanje in preplačevanje delovne sile, ki je zavedajoč se proizvajalčeve stiske, še sploh pripravljena delati. Posledica vsega tega, pa je še bolj pičel dohodek. Tako se nehote soočamo z nelojalno konkurenco na eni strani ter državo in njenimi inšpektorji na drugi strani.

Prvi koraki iz naše strani so že bili storjeni in to v smislu aktivnosti preko Zavoda za zaposlovanje o

čemer vas bomo še obveščali.

Ostala proceduralna vprašanja glede vstopnih vizumov, delovnih in bivalnih dovoljenj bomo skušali poenostaviti. Dosedanje procedure so zapletene, dolge in zato upamo, da nam bodo ustrezna ministerstva šla v tem primeru na roko.

Še ena stvar bi morala biti korektna in to je zagotovitev enotne cene za delovno uro sezonskega dela glede na vrsto opravila in to v okviru GIZa in sindikata. Tako bi v veliki meri zmanjšali neelojalno konkurenco in povečali storilnost ter kvaliteto dela in sezonskim delavcem omogočili, da bi zadovoljni zapuščali nas hmeljarje ter se tako vsako naslednje leto radi vračali med nas.

Naš sindikat si bo prizadeval, da bo okvirna cena sezonskega dela preko javnih občil dostopna vsakomur z željo, da bi jo vsi skušali upoštevati ter tako zagotoviti socialno pravičnost tako delavcem kot delodajalcem. Prav tako vas bomo tudi obvestili o načinu za pravočasno pridobivanje delovnih dovoljenj za tujce (zaenkrat je še vse tako kot lani) in o možnostih zaposlitve preko Zavoda.

Problemov je zanesljivo še več. Upamo, da jih bomo v letu, ki je pred nami, v skupno zadovoljstvo hmeljarjev, uspešno reševali.

ROS za hmeljarstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
UPRAVNA ENOTA ŽALEC

UREDITEV STATUSA TUJCEV za sezonska dela v kmetijstvu

Zakon o tujcih (Ur. list RS 1-9/91) določa, da morajo vsi tujci, za opravljanje sezonskega dela v Republiki Sloveniji pred prihodom v državo pridobiti delovni vizum, na pristojnem organu Republike Slovenije v tujini, ki je pooblaščen za opravljanje konzularnih zadev. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, je na podlagi pismene vloge "Hmezad" Kmetijstvo Žalec, d.d. za poenostavitev postopka vstopa tujih delavcev v Republiko Slovenijo za sezonska dela v kmetijstvu, določilo način prijave bivanja tujcev v Republiki Sloveniji.

Državljan Republike Hrvaške, ki prihajajo v RS z namenom opravljanja pridobitne dejavnosti, v skladu s 1. točko Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ukinitvi vizumov potrebujejo za vstop v RS prihodno-odhodni vizum, ki ga pridobijo ob vstopu v Republiko Slovenijo pri organu pristojnem za kontrolo prehoda čez državno mejo ali pri drugem pristojnem organu. V času bivanja v Republiki Sloveniji morajo pri pristojni Upravni enoti, zaprositi za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje. K vlogi predložijo naslednje dokumente:

- potni list
- delovno dovoljenje, ki ga je izdal pristojni Zavod za zaposlovanje
- pogodbo o zaposlitvi z dokazilom o izkazanih sredstvih za preživljanje
- dokazilo o zagotovljenem stanovanju
- potrdilo o nekaznovanju.

Vsa dokazila morajo biti priložena v izvorniku oz. overjenih kopijah. K vlogi je potrebno priložiti upravno takso v znesku 1.260,00 SIT in plačati nalepko v znesku 1.300,00 SIT.

Državljan drugih držav si morajo urediti prihodno-odhodni vizum ali delovni vizum na diplomatsko konzularnem predstavništvu Republike Slovenije v tujini. Vsi ostali postopki so enaki, kot za državljane Republike Hrvaške.

Organizacije in posamezniki, ki sprejmejo tujce na prenočevanje proti plačilu, morajo prijaviti tujca policijski postaji v 12. urah potem, ko so ga sprejeli na prenočevanje.

Miran Krajšek
VODJA ODDELKA
za upravne notranje zadeve

ZGODOVINA

IN ŠE NEKAJ IZ POVOJNIH LET

Leto 1945

V letu 1945 je začetek AGRARNE REFORME, ki je vplivala tudi na hmeljarstvo. Zvezni zakon je bil sprejet 23.8.1945, za Slovenijo pa 17.12.1945. Med drugim je zakonodaja določala, da se razlasti presežek kmečkih posestev nad 20 do 35 ha obdelovalne zemlje in 10-25 ha gozda.

Mimogrede 1. 1953 je bilo sprejeto zakonsko določilo, da kmečka posest ne sme presegati 10 ha. Z odvzeto zemljo se je formiral zemljiški sklad, kateremu se je priključila zaplenjena zemlja. Oblikovane so bile okrožne in okrajne komisije, po krajih pa so bili imenovani odbori agrarnih interesentov. Vprašanja v zvezi z agrarno reformo so se obravnavala tudi na masovnih sestankih agrarnih interesentov. Delitev zemlje je bila zaključena aprila 1946. Akcijo je spremljalo javno tožilstvo za Celjsko okrožje. Ugotovili so, da je bilo v Savinjski dolini največ težav v Šempetru in na Vranskem. V okraju Celje-okolica je dobilo zemljo 1.361 interesentov. Za državna kmetijska posestva je bilo izločeno nekaj več kot 140 ha zemlje.

Na celem celjskem okrožju so bile ustanovljene tri KMETIJSKE OBDELOVALNE ZADRUGE, med njimi 1. 1946 Vrbju in v Arji vasi.

Leto 1947

V letu 1987 je televizija prikazovala dokumentarec iz leta 1947, ki je prikazal hmeljarstvo v Savinjski dolini (poudarjeno, da so obnovljeni vsi nasadi in prikazano kako se obira in suši hmelj itd.)

V 36. številki Tovariša (12.9.1947) je objavljena slikovna stran "Slovenski hmelj iz Savinjske doline". Med slikami je slika iz zagrebškega velesejma z napisom "Hmeljarska zadruga Hmezad Žalec". Na tem sejmu je bila prikazana proizvodnja in odprema hmelja.

V isti številki je tudi prispevek "Slovenski - štajerski hmelj", objavljeno, da zadruga (Hmezad) šteje 2.300 članov, da prevladujejo mali kmetje, katerih posest ne presega 5 ha (62 %). Pisec navaja da je bilo 1. 1947 zasajeno s hmeljem tisoč hektarjev polja, od tega je 200 ha prvoletnih nasadov.

Iz prispevka razberemo, da je okupator hotel tik pred umikom 8. maja 1945, hmeljarno zažgati, rešili pa so jo delavci hmeljarne.

Jeseni leta 1947 je bila ustanovljena na tedanjem državnem posestvu Žovnek ENOLETNA KMETIJSKA ŠOLA. Imela je 40 slušateljev. Ustanovljena je bila tudi kmetijska šola v Vrbju.

Po letu 1947

Leta 1949 je imela zadruga dva velika bazena za impregnacijo hmeljev, selekcijske nasade, mikroskopijo in vzorčnico, kjer so pripravljali strokovnjaki vzorce za prodajo. V povojih je bil selekcijsko - genetski oddelek - začetki instituta.

Na čelu zadruge so bili: predsednik Martin Jošt, vodja komercialnega oddelka Jože Aubrecht in Janko Kač, urednik Hmeljarja in vodja selekcijsko genetskega oddelka.

Predaleč bi nas zapeljalo, če bi v tem sestavku obdelali vso povojno politiko, obvezno oddajo, izgradnjo zadružnih domov, kmetijske obdelovalne zadruge (v Vrbju ustanovljena 1.2.1946, vanjo vstopilo 9 agrarnih interesentov, zadrugi pripisana posest, ki jo je okupator zaplenil Usmiljenim bratom).

Kot zanimivost navedimo:

Za leto 1948 je značilen poudarek na agrotehničnih ukrepih, ki naj pomagajo razvoju kmetijstva in v šestdesetih letih je obveljala celo (tiha) prepoved vsakršnega strokovnega dela v raziskovalnih organizacijah za potrebe kmetov (Leskošek M.: "H kmetijskemu delu ustavnih dopolnil" - Kmečki glas, 3. II. 1988). V šestdesetih letih je bilo veliko razprav o opremljanju kmetov s kmetijskimi stroji: kosilnica BCS naj bi bila mitraljez, ki se je upiral poti v socializem (Slovensko kmetijsko združenstvo, Zadružna zveza Slovenije, Ljubljana 1983).

Ali Kardelj je že na II. kongresu KP Slovenije (1.1948) opozarjal, da se lahko pod firmo "umnega kmetijstva" krepijo kapitalistični elementi na vasi.

Ali Tovariš iz 1. 1948 navaja, da so v Šeščah med prvimi zgradili zadružni dom.

In še zanimivost iz Nove dobe - 17. avgusta 1956 "Letos imamo v Sloveniji skupno 3.400.000 sadežev hmelja, od česar odpade na Marenberg, kjer tudi uspeva hmelj, 20.000 sadežev. Kakovost hmelja bo letos bolj slaba. Produkcija bo dosegla komaj tretjino lanske. Lani je bilo nabrano okoli 3.000 ton hmelja, letos pa le 1.500. Slaba kakovost je posledica suše, zaradi česar se je pojavil rdeči pajek, ki je uničil kobule, tako, da je hmelj začel rjaveti."

V isti številki zapis, da je Hmeljarska zadruga priskrbela 3.000 milijone din kredita, na vsako sadiko 1 dinar.

Preskrbela je tudi potrebno količino premoga za sušenje hmelja. Savinjski hmeljarji so prejeli 250 vagonov premoga.

Franc Ježovnik

ZAVAROVANJE HMELJA - ODLOČITEV JE NA VAŠI STRANI

PREDSTAVITEV NEKATERIH DETALJEV V ZVEZI Z ZAVAROVANJEM HMELJA PRED NEVARNOSTJO TOČE IN VIHARJA V ZAVAROVALNICI MARIBOR, D.D.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ IN MI Z VAMI

stopnje alfa kislin. Ravno klimatske razmere s svojevrstno klimo, ki tako ugodno vplivajo na kvaliteto in relativno visoke alfa kisline, pa s seboj prinašajo večjo nevarnost - močne vetrove in točonosne oblake.

Naprava hmeljišč je povezana z velikimi finančnimi zalogami, zgraditi je potrebno žično oporo, ki mora kljubovati močnim vetrovom, ter ostalim vremenskim vplivom, (npr. močne padavine, ki lahko razrahljajo sidrišča). Iz zgoraj navedenih razlogov velikih stroškov naprave nasada in inputa pridelave, se pridelovalci odločajo, da žičnice in pridelek zavarujejo.

Hmelj ima razmeroma kratko vegetacijsko dobo. Največja intenzivnost rasti sovpada s povprečno velikim številom poletnih neviht in ob menjavi toplega in mrzlega zraka, z relativno močnimi vetrovi.

Ker ti dve nevarnosti nenehno spremljata in ogrožata hmeljišča je možno ta dva rizika zavarovati. Prav tako pa se pri pridelavi hmelja pridelovalci srečujejo še z drugimi nevarnostmi (požar, nezgode ljudi, padec žične opore...). Zato ima Zavarovalnica Maribor, d.d., kot zavarovalna hiša s celovito ponudbo vseh vrst zavarovanj izdelane tudi pogoje za zavarovanje vseh rizikov, s katerimi se srečujemo v hmeljarski proizvodnji. Na tem mestu bi posebno poudarili **možnost zavarovanja rizikov, ki vključuje nezgodno zavarovanje oseb, zavarovanje žičnic, pridelka pred nevarnostjo toče in viharja, požarno zavarovanje na sušilnicah, transport hmelja**.... Cilj zavarovalnice je nuditi komitentom obliko varnosti na osnovi zavarovanja, s katerim si lahko kljub nepričakovanemu dogodku obetajo poln dohodek oziroma nadomestilo izpada dela dohodka.

Poseben poudarek dajemo zavarovanju hmelja pred nevarnostjo toče in viharja. Ker imamo zavarovana hmeljišča na različnih področjih (Ptujsko polje, Koroška, Savinjska dolina), lahko v naših zavarovalnih pogojih uporabljamo več specifičnih podatkov in detajlov, kakor če bi bila hmeljišča samo na ozkem prostoru. V strokovnih službah sektorja za kmetijska zavarovanja v Zavarovalnici Maribor, d.d., smo v preteklih letih analizirali posamezne škode in na osnovi tega izdelali pristop in izvedbo cenitev posameznih škod. Škoda je lahko različna glede na čas v katere obdobju vegetacije nastopi.

Posebno nevarnost hmeljiščem pa predstavlja močan veter, ki v času zorenja lahko z močnimi sunki dobesedno trga vodila in trte poležejo na zemljo. Ker je takšen prehod vremena z močnim vetrom običajno povezan še s padavinami, takšen hmelj po navadi ni možno zaradi razmočenosti zemljišča rešiti takoj ali v celoti. Ob takem dogodku pride zaradi vpliva različnih boleznih (rjavenje...) in kobule niso več najboljše kakovosti, kar pomeni izgubo dohodka. V posameznih primerih, pa se lahko srečamo tudi za hmeljarja najbolj tragičnim dogodkom, ko zaradi močnih sunkov vetra in zaradi razmočenosti tal, padejo cele žičnice. V takšnih primerih je reševanje pridelka skoraj nemogoče in so škode tudi največje (totalke).

Kljub vsem zgoraj navedenim rizikom pri pridelovanju hmelja, pa imamo izdelane cenike, na osnovi katerih smo v preteklosti vedno z našimi zavarovanci našli ugodno varianto, na osnovi katere je bila odločitev zavarovati ali nezavarovati, lažja.

Posebej je potrebno omeniti, da so **plačilni pogoji zavarovalne premije prilagojeni proizvodnji in posredno tudi prodaji**. Tako je ob sklenitvi potrebno plačati samo del zavarovalne premije, večji del pa že po delno prodanem hmelju in to je konec novembra. Takšen način obračunavanja premij brez obresti za neplačan del premije se uporablja samo v sektorju kmetijskih zavarovanj in to samo zaradi specifičnosti kmetijske proizvodnje. Ker nam zavarovalno - tehnični rezultat pri zavarovanju te panoge izkazuje relativno ugoden rezultat, bo način in cena zavarovanja ostala na nivoju, ki jo hmeljarska proizvodnja prenese in v strukturi stroškov ne predstavlja posebno visoke postavke. Prav tako je potrebno omeniti, da smo tarifni del po višini izenačili glede na sektorje lastništva t.i. družbeni oz. privatni sektor, kar je dodatni razlog, da se pridelovalci odločajo zaupati zavarovanje hmeljišč pri Zavarovalnici Maribor, d.d.

Za vse morebitne informacije o sami sklenitvi oziroma pogojih zavarovanja se lahko obrnete na PE Zavarovalnice Maribor, d.d. v Celju oziroma direktno na strokovno službo sektorja za kmetijska zavarovanja v Zavarovalnici Maribor, d.d., kjer Vam bomo prisluhnili in pojasnili posamezne podrobnosti, ki se nanašajo na zavarovanje te vrste kmetijske proizvodnje.

Naše tel . št: Podružnica Celje 063- 443-504, 443 - 503 (g. Korošec Janez)
Kmetijski sektor ZMB 062 - 224 - 111 (g. Tekmec Branko)

DOBRODOŠLI!
STISK ROKE, KI VAM JO PONUJAMO, JE ČVRST IN ZANESLJIV!

TEHNO S d.o.o.

Cesta ob železnici 1
3310 Žalec

Telefon: 063/715-821

Fax: 063/715-321

Celje - skladišče

D-Per

70/1997

5000004376, 1/2

COBISS

Sezona je pred vrati. Cenjene hmeljarje obveščamo, da zbiramo do 10.02.1997 prednaročila za diske rezalnikov in prikolice za prevoz hmeljskih trt. Prikolice bodo izdelane le za znane kupce, zato ne zamudite predhodnega vpisa. Kupcem bo s pomočjo banke omogočeno plačilo na več obrokov.

Kot novost vam ponujamo standardni ali robustni hmeljarski TILLER z dograjenim dognojevalnikom umetnih gnojil. Sestoji iz dveh 180 l INOX rezervoarjev in štirih regulacijskih dozatorjev, ki imajo skupno 8 izhodov. Istočasno gnojenje v štirih neodvisnih volumnih omogoča natančno doziranje umetnih gnojil na prostoru in hkrati velik prihranek časa. Dognojevalnik je možno vgraditi tudi na stare izvedbe tillerjev podjetja Hmezad Strojna.

Agrina Trgovina Žalec obvešča, da bo tudi v sezoni 97 dobavljala tekoče gnojilo UAN 30 %.

Gnojilo se uporablja za odstranjevanje odvečnih hmeljskih poganjkov, hkrati pa rastlini dognojujemo z dušikom.

Dobava gnojila je najugodnejša v avtocisternah po 18 ton. Zaradi lažje distribucije in boljše organizacije potrebujemo okvirne količine gnojila.

Za več informacij smo vam na voljo na telefonu: 063/711-295, Vojko GOLAVŠEK.